

VIGRED

8

»VIGRED«, ženski list z Modno in Krojno ter Vzorčno prilogo. — Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša Din 25.—, z mesečno prilogo Din 50.—. Če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le Din 20.—. Za inozemstvo Din 32.—, s prilogo Din 64.—.

Izdaja konzorcij »Vigredi« (Vida Masič) v Ljubljani, Masarykova c. 12. Uredništvo (odgovorna urednica Zora Poženeš) in upravništvo Masarykova cesta 12, Vzajemna zavarovalnica. Telef. št. 3519. Tiska Misijonska tiskarna v Grobljah. Za tiskarno odgovarja A. Trontelj C. M.

Sklep uredništva 10. dan prejšnjega meseca. Rokopisov uredništvo ne vrača, nenarodenih prispevkov ne honorira.

Rokopisi in vsi dopisi, ki se tičejo vsebine lista, naj se naslove na uredništvo, vsi dopisi glede priloge na upravo. Naročila, reklamacije in naročnino sprejema uprava »Vigredi«. Uredništvo in uprava: Masarykova c. 12.

V S E B I N A :

Nebeški Materi (F. Neubauer). — Sv. Hema Krška (Korošica). — Moj očka goduje (Iskra). — Mati (Dr. I. Česnik). — Moja roža (M. Brenčič). — Trnje (F. J.). — Dve duši (I. Kirm). — Žena v glasbi (V. I. R.). — Preskrba brezposelnih delavcev (R. Smersu). — Deklica na tuje gre...
V naših domovih.

Največji slovenski denarni zavod

Mestna hranilnica Ljubljanska

ima lastnih rezerv okoli
Din 25,000.000.—

Nove in oproščene vloge
Din 195,900.000.—

so vsak čas izplačljive brez vsake omejitve

Za vse obveze hranilnice jamči

Mestna občina Ljubljanska

VIGRED

ŽENSKI LIST

LETO 1938

avgust št. 8

F. Neubauer:

Nebeški Materi

Meglica dviguje se lahka,
brez madežev vseh se beli,
v višavah gubi se nevidnih,
ne vidijo več je oči.

Ti dvignila si se v nebesa,
ko zadnji napočil je dan,
ni v grobu Te našel apostol,
ko vanj je pogledal željan.

Mi gledamo željni v višave
in vemo, da gori živiš,
na ljubljene gledaš otroke,
nešteto darov jim deliš.

In vidimo: roka se Tvoja
izteza raz nebni obok,
da ne bi se v zemskih teminah
noben Ti izgubil otrok!

Sv. Hema Krška

Ko smo v letošnji 3. št. Vigredi brale o rojstnem kraju bl. Heme, še nismo točno vedele vseh podatkov o njej. Bila je pa že takrat proglašena za svetnico; 5. januarja letošnjega leta je namreč sv. oče Pij XI. dokončal več stoletij trajajoč svetniški proces te svetnice, ki je nam Slovincem čisto domača, da lahko rečemo naša. Saj nam je znano, da vsako leto roma sto in sto slovenskih mož in žena na njen grob v Krški samostan na Koroškem. Znano nam je, kako v mnogih potrebah je že pomagala ta dobrotna svetnica še za časa svojega bivanja med našimi pradedi, pa tudi še pozneje, ko jo je naše ljudstvo častilo kot v slu-

hu svetosti umrlo, ali ji je Cerkev priznala dolga stoletja le naziv blažene. V marčevi Vigredi smo brale, da je bila sv. Hema rojena najbrž 983 v Pilštanju, umrla pa najbrž 1045., 27. ali 29. junija, na kateri dan je Cerkev tudi postavila njen praznik.

Ko so se vsako leto zbirali romarji 25. ali 26. junija, da se popeljejo na Koroško, so nam nazaj prišedši pripovedovali o lepi krški cerkvi in o grobu pod cerkvijo (kripta), kjer so tej domači svetnici priporočili vse svoje potrebe. Vendar smo o njej prav malo vedeli, največ tisto, kar smo brali v Mohorjevih knjigah.

Zdaj pa so nam dostopni tudi še drugi viri in morebiti še bolj zanesljivi, ker je prav svetniški proces spravil na dan marsikaj, kar je bilo do sedaj prikrito.

Res je pa tudi, da je vse življenje te naše svetnice zavito v legendarni sij. Njeno življenje na njenih gradovih v tistih zgodnjih časih je bilo čisto

preprosto življenje žene, matere in pozneje vdove; toda bilo je tako polno dobrote in usmiljenja, da ji je že v življenju ljudstvo nadelo naziv svetnice.

Nerazumljivo pa se nam skoro zdi v naših tako materialističnih časih, da je kot vdova vse svoje premoženje razdala v splošno porabo, ali pa je ustanovila samostane, ki so bili v tistih časih (kakor so tudi še sedaj) središča in žarišča kulture in ljudske prosvete. V tej lepi potezi njenega značaja pa vidimo popolno obsodbo sodobnega materializma. V čemer nas hoče poučiti, nas sodobnike dvajsetega stoletja, je oni večno veljavni Kristusov nauk, da je človek v prvi vrsti ustvarjen za Boga in da ni posest zemeljskega bogastva, ampak njegova pravilna poraba največje važnosti. Živel je iz vere ono življenje, ki se uveljavlja v ljubezni do bližnjega. Takih katolikov pa prav posebno potrebuje naš čas; torej je jasno, da nam je sv. Hema prav za današnji čas dana v zgled in v pomoč. Kot tako je sv. oče 5. januarja pokazal sv. Hemo kot *novo svetnico*, tako, ki *jo današnji čas nujno potrebuje*. Tako-le je rekel: »Mnogo težav je oviralo svetniški proces te velike žene. Toda božja previdnost je čuvala nad tem, da kljub razdivjanim in nemirnim časom, kljub kugi in vojskam in preganjanju ljudsko češčenje ni prenehalo, to jasno in trdno prepričanje, da je ta žena res svetniška in čudodelna. In še zlasti sedaj po prekucijah svetovne vojne z vsemi njenimi spremljevalci, katerih okrutnost dan na dan bolj občutimo, pa se zato tudi svet iznova obrača iz zemeljske negotovosti k nebeškim dobrinam, pa nam je prav v teh časih Bog dal veliko ženo iz starih časov, v katerih je živela živo in pravo ter resnično krščanstvo in se bojevala za iste cilje, kakor mi v današnjih časih, *kot novo svetnico, ki jo današnji čas nujno potrebuje.*«

Zaradi velikih in izrednih darov, ki jih je svetnica darovala splošnosti v skupno last, jo lahko imenujemo z imenom, ki je danes ves v navadi; bila je res velika *socialno čuteča žena*. Nameni njenih darov (samostani in dobrodelnostne ustanove) pa nam jo kažejo kot ženo, ki je *vsaj živela s Cerkvijo*: ljubila je Cerkev in je bila zanjo pripravljena tudi vse žrtvovati.

Sv. Hema Krška, ki je umrla že skoro pred 900 leti, pa ima tudi nam, sedanjim ženam kaj povedati: večne božje resnice o pravici in krivici, o svetosti in hudobiji, o dobroti in pobožnosti in o slabosti in brezboštvu ostanejo vedno iste. Plemenite, dobre, pobožne in požrtvovalne žene pa nujno potrebuje vsak čas.

Zato se moramo prav me, slovenske žene in dekleta, z vsem zaupanjem priporočati naši novi svetnici, ki je hodila po naših potih Koroške, Štajerske in Dolenjske, kjer še srečujemo spomine nanjo in vidimo današnji razvoj kulture v teh krajih, ki jim jo je ona posredovala. Če smo ji za vse to tudi že hvaležne, pa ji izročimo čisto preprosto svoje vsakdanje potrebe, ki jih bo kaj rada vzela v svoje varstvo.

Sv. Hema Krška, prosi za nas in našo domovino!

Misli ob Marijinem vnebozetju

Pobožnosti do Marije ni nikoli preveč.

Sv. Bernard.

Vsi zvesti otroci Cerkve naj bi nadaljevali v goreči vnemi, v iskreni pobožnosti, globoki spoštljivosti in resnični ljubezni do najsvetejše, brezmadežno spočete božje Matere in Device!

Pij IX.

Marija je ljubezniva kot mati, kot naša mati, kot najboljša mati.

Sv. Alfonz.

Prav zaradi tega, ker je Marija Mati božja, nadkriljuje vso veličino, ki si jo za Bogom moremo misliti.

Sv. Anzelm.

Tako velika je odlika svete Device, da je noben jezik, nobeno pero, nobena preroška napoved, nobena primera ne more dopovedati in ne dovolj hvaliti.

Sv. Bonaventura.

Nihče ne pride do zveličanja, kakor po Tebi, o Sveta!

Sv. German.

Kraljica, ki vse premoreš, kar le hočeš, tudi za to te prosim: Ohrani mi vedno živo željo po večnem.

Dante.

Iskra:

Moj očka goduje

Šum in ropot dneva je potihnil, noč je objela trudno, razpaljeno zemljo kot objame mamica svojega otroka, da mirno in brez skrbi zasanja o deveti deželi. Povsod tišina, tista prijetna, osrečujoča in pomirjujoča, tu in tam pretrgana s pasjim laježem, s krikom otroka ali z objestnim, razposajenim vriskom fanta, ki mu je duša prepolna mladosti, smeha, radosti, lepote, zdravja in — morda ljubezni. Iz prekipevajočega zelenja cvetočih travnikov, odetih z rahlo večerno roso, pa kipi pesem murnčkov, kipi in se dviga, napolnuje ozračje kot mehak vonj, se dotakne duše kot mehka božajoča roka, da se nasmehneš, pozabiš na gorje in udarce življenja ter šepetáš sam pri sebi: »Kako je na svetu lepo!«

Moj očka, še trden 65 leten mož, počiva na mehki, zeleni trati pred hišo. Na hrbtu leži, roki pod glavo, s skrčenimi koleno, negibno, mirno, pogled mu je nepremično uprt v daljavo, daleč v višino, kjer se igrajo nebeške lučice in si nagajivo mežikajo kot poredni škrateljčki. Kam je splavala njegova misel? Morda mu je pogled obrnjen v preteklost, na dolgo dobo 65 let. Njegovo življenje leži pred njim razgrnjeno kot ogromna knjiga. Brska po njej, vstajajo mu spomini, lepi, prijetni, da mu duša vztrepeče in spomini na težke dni, da ga zaboli kot stara zaceljena rana, ki si jo nanovo razpraska. Morda sanja o svoji mladosti, vihravi, polni življenja, poguma in lepih načrtov, ko se mu je zdelo, da bi s pleči obrnil hrib nad

hišo. Morda sanja o težkih dneh, ko je v skrbi za družino garal, se potil, bil ves zakopan in poglobljen v delo, v tiste bregovite, malo rodovitne njive, ki jim je moral tako rekoč z rokami, polnimi krvavih žuljev, kruh izgrebsti iz tal. Rahlo zaječi ob spominu na dan, ko mu je zvesta življenjska družica pred 20 leti ležala negibna, brezčutna in nema na mrtvaškem odru in ga brez slovesa pustila samega s 6 nedoraslimi otroki, od katerih je najmanjša 2 in pol leta stara hčerka, razposajeno, ne vedoč za udarec, ki jo je zadel, skakljala po borni koči in se veselila lepih, belih štrukljev na peči. Sledila so leta, težka, trudna. Ni bilo one, ki je podpirala tri ogle pri hiši, ni bilo roke, ki bi ga podprla, ni bilo besede, ki bi ga dvignila. Načrt o lepi novi zidani hiši, o kateri je vedno sanjal, je bil uničen. Ni bilo denarja, ni bilo kruha, le skrb in bolečina, ta težka mora, ki leži na duši kot velikanska skala, kljuje in zbada noč in dan, pije dušo in mori telo, mu je bila zvesta spremljevalka. Otroci so pač otroci, so dobri, a so mladi, ne razumejo ga, mislijo po svoje in mu ne znajo razbrati v duši, mu ne znajo nežno reči: »Očka, ste trudni? Vam je težko? Povejte, pomagamo Vam!«

Sin, najstarejši, je dorastel v moža. Zaželel si je doma, družine, zemlje, ki bi bila njegova. Zaprošil jo je od očeta. Toda kaj je kmetu zemlja, katero pozna do zadnje grude, katero je negoval kot neguje mamica svoje dete, v trudu in znoju, jokal z njo, ko je ječala, razpokana in razpaljena pod pekočimi sončnimi žarki, vriskal z njo, odeto v bujno zelenje in cvetje ter jo božal in se ji zahvaljeval, ko ga je v jeseni nagradila in mu dala kruha, to razume le on sam. In le on sam ve, kako se mu trga duša in srce, ko to zemljo preda iz rok v posest drugega. Zdi se mu, da jo je izdal, da je storil greh, čuti, da so mu roke zvezane, da je tek življenja dokončan. Tudi spomin na to žrtev je zarisana v knjigi življenja, tudi to je že sprejel na svoje rame.

Zapre knjigo spominov, išče v sedanjost. Bolno misli na hčerke, razkropljene po svetu, boreč se za vsakdanji kruh. Tako lepo je bilo, ko je bilo še vseh pet doma. Zaropotale so mi s pokrovi in lonci, potem so zapele, se smejale in si nagajale v mladem, neugnanem veselju, jaz pa sem ležal prav tako kot danes in kadil cigare, godovno darilo mojih hčerk, sicer skromno in majhno, a izraz hvaležnosti in otroške vdanosti, — in srečen sem bil. Danes pa sem skoro sam. Sin s svojo družino ima polne roke dela, polno glavo skrbi. Vem, jutri mi bo voščil, dal bo meso na mizo, dober mi bo, a vendar, nocoj sem sam, tako sam. Tako razkropljene so moje hčerke. Bog ve, če se me spomnijo nocoj, če vedo, da godujem? Pričakoval sem kartice, morda pisma, morda . . . —, toda sam sem. —

Ubogí očka! Ali ne veste, da so Vaše hčerke še vedno vse Vaše? Ali ne veste, da bo jutri priromalo belo pisemce iz Beograda, da se dve srci veselita ob darilu, ki sta Vam ga pripravile in se vprašujeta: »Bo li vesel?« ter da četrta tam v samostanski kapelici ob svitu rdeče lučke vroče šepeta: »Dobrotni, ohrani mi očka, čuvaj mi ga, daj mu vse dobro, vse najboljše, saj mi je očka, saj ga imam rada, tako rada!«

BREZPOSELNI OČE

Že dolgo išče dela — a zaman!
»Ne rabimo!« — na uho mu udarja
kakor s kladivom, vendar tava, blodi,
in upa, da se mu nasmehne zarja.

Družina z gladnimi pogledi vanj
zapiči se, ko pride truden, tih
domov, in ga trpinči ost vprašanj.
»Obljubili so mi,« jim odgovarja,
morda že drugi teden bom odšel
na delo, in prinesel kaj denarja.«
In z vzdihom seže v culo: »Kruh izprosil
od dobrih sem ljudi: Zdaj se najejte,
in v boljše čase upanje imejte!«

Dr. Ivo Česnik:

MATI

(Nadaljevanje).

„Ti šege stare si ohranil“

»Že v nižji gimnaziji sem si zapisoval stare narodne pregovore in re-nice. Prepisal sem jih pozneje v debel notes in jim dodal pesem »o nebeški ohceti«, ki ste mi jo Vi, draga mati, zapeli. Ob mnogih selitvah se mi je izgubil notes in z njim tako dragoceno narodno blago. V nobeni zbirki narodnih pesmi nisem zasledil tiste pesmi o nebeški ohceti, od nikogar ni-sem čul več te zanimive pesmi. Vem, da se je začela z vrsticami:

»Kak trošt in veselje
v nebesih znajde se«

in da se je v njej ponavljal refren:

»Smo pinkali, smo ponkali
na Mojzesovi ohceti v Kani Galileji!«

Ribničani imajo neko podobno pesem, ki pa ima popolnoma drug napev.

Toda, čeprav se mi je izgubilo to »narodno blago«, so mi ostali v živem spominu nekateri običaji in šege, ki so spremljali velike letne cerkvene praznike, Vi ljuba mati, ste poskrbeli, da so se ti običaji ohranili, dokler ste živeli. «

»»Mati in gospodinja najlažje čuva častiljive stare šege kmečkega doma. O Božiču in Velikonočnih praznikih so najlepši dnevi, ki dajo materi priložnost, da jih z družino v svetem miru in tihoti preživi in doživlja vsaj neznaten odsev nebeške sreče in veselja.««

Za božične praznike smo pripravljale gospodinje od pamtiveka potice in bel kruh iz najboljše pšenične moke. Spekle smo posebno velik hleb, imenovan »poprtnjak«, ki smo ga postavile v najlepšo sobo v hiši na s snežnobelim prtom pogrnjeno mizo, ga pokrile z ravno takim prtičem in prižgale pri njem svetilko, ki je svetila vse tri svete večere pred Božičem, novim letom in Sv. Tremi kralji. Na ta zadnji božični praznik je molil zjutraj oče z družino pred poprtnjakom, nato ga pa razrezal in razdelil med družino in dal nekaj tudi živini.

Za sveti večer ste otroci tudi pripravili jaslice na hišnem oltarčku: hlevček v njem Jezuščka, Marijo, Jožefa, volička in oslička — okrog pa mah, na njem pastirčke in ovčice, nad hlevčkom pa v višini angeľa, ki naznanja mir ljudem na zemlji, pred jaslicami pa lučko. Večerjali smo skromno, ker je bil v tedanjih časih še ves sveti večer post. Vendar pa ste otroci tolkli lešnike in orehe, katerih je iz svoje skrinje prinesel stari oče in jih vsem razdelil.

Dokler je bilo pri hiši ognjišče, je deval stari oče na ogenj debel čok, ki je gorel vso noč. Molili smo in prepevali svete pesmi. Zelo stara pesem se je glasila tako-le:

»Dočakali smo mi ta sveti večer.
Iz srca Vam voščim vsem skupaj najprej,
da bi čakali več let,
da bi prišli sem spet
Jezusa častit, ki nam je rojen na svet.
Tema je postala, kjer je bla poprej,
Zvezda pokazala se nam je sedež:
V nji pobič stoji
in križec drži,
ta pobič se sveti ko sonce svetlo.
Tako hitro vprašajmo in pojdmo naprej,
proti Betlehemu se podajmo sedež,
ker semenj bo tam
na jutrišnji dan
tolk ljudstva bo vedlo povedat nam kej.
So ti bogati, ki ne vedo za to,
kako ti ubogi do hiše gredo.

»Ali ste videli onedva?

Z osličkom sta šla.«

»V tem mestu nobeden ne ve, kaj sta bla.«

Pastirci nam dajo odgovor tako:

»Angelci nebeški so bili zdaj tu,

so nam peli lepo,

časť Bogu!

so nam djali vsem skupaj v odprto nebo.

V ti štalci je rojen en pobič, ki je lep,

svet ne ve za njega zato, ker je slep.

Ali k njemu pojte

in časť mu dajte,

kar boste tam videli, drugim povejte!«

Pastirci pred štalco gledajo en čas.

Marija premilo poje:

»Oj, dete moje,

oj, komu si pustilo veselje tvoje?«

Oh, komu bi tamkaj ne počlo srce?

Marija tam briše detetu solze;

trepeče pri njej,

ker v zibki nič ni,

to ubogo dete, od mraza če umret.

Sveti Jožef se je tudi jokal tam zad,

enga oslička bi šel prodat on rad,

da bi kupil vse to,

kar bo treba k temu,

ko nobenga veselja on ni več imu.

Vsak pastirc pri sebi svoj žakelec ima,

vsakeri, kar ima, Mariji poda.

Marija pravi:

»O moj Jožef, poglej,

kako nas je preskrbel sam Bog sedež!«

Si mislijo ti,

da Bog ne pripusti,

da bi bil zavržen od vseh ljudi.

Marija pastircem sveti žegen da,

vsak pastirc se nazaj k ovčicam poda.«

»Ta-le nabožna narodna pesem nam pove ono resnico, katero je tako lepo zapisal veliki ruski pisatelj Gogolj v tej-le sliki:

Bednemu sinu pustinje se je sanjalo: na Sredozemskem morju mr̄gole otoki, pokriti z zelenimi gaji. Cimet, vinske loze, smokve majejo veje, z medom oblite. Stebri, deviško beli, se vrste v krogu, razkošnem somraku dreves. Marmor, ki ga je čudovito dleto oživel, diše strast in se sramežljivo naslaja ob prekrasni lepoti svojih oblik. Bakhantinje, ovite z grozdjem, s trsi in čašami v rokah, so se ustavile v šumnem plesu. Žreci, mladi in vitki, z razmetanimi kodri, so kakor navdahnjeni razprli črne oči. Piščali trstenice, cimbali, svirala migljajo, ovita z bršljanom. Ob Rodosu in Korciri se je kakor mušic nabralo ladij, ki izpostavljajo sladostrastno trepetajoča jadra dihanju vetra. In vse stoji nepremično kakor v okamenelem veličju.

Stoji in prostira se železni Rim, grozeč z gozdom sulic in strašnim bleskom jekla in mečev; uprl je na vse zavistne oči in iztegnil žilavo desnico. A sedaj stoji tudi on nepremično, kakor vse in niti ne trene z levjimi udi.

Ves vzduh nebesnega oceana visi težko in dušljivo. Veliko sredozemsko morje se ne gane, kakor da čakajo vsa kraljestva na strašno sodbo sodnega dne.

In izpregovori Egipet, majaje z vitkimi palmami, prebivalci svojih ravnin, in stresaje iglasto vrhovje svojih obeliskov: »Narodi poslušajte! Jaz sem spoznal in doumel tajnost življenja in tajnost človeka: vse je ničevo. Ničeva umetnost, prazna naslada, še borneyša slava in junaška dejanja. Smrt, smrt vlada nad svetom in človekom. Smrt vse požira, vse živi za smrt. Daleč, daleč je do vstajenja. Ali bo sploh kdaj vstajenje? Više zidaj piramido, bedni človek, da vsaj nekoliko podaljšaš svoje bedno bitje!«

In izpregovori jasna kot nebo, kot jutro kot mladost svetla grška zemlja in, kakor da bi namesto besed slišalo le dihanje svireli: »Življenje je radi življenja! Živi, človek in uživaj! Vse življenju! Glej, kako vzvišeno in prekrasno je vse v prirodi, kako vse diše soglasje! Vse je na svetu, vse karkoli imajo bogovi, vse je v njem; le umej najti! Le naslajaj se, bogupodobni in ponosni gospodar sveta, venčaj si s hrastom in lovorom prekrasno svojo čelo! Dirjaj na vozu zmagoslavja, vodeč konje na svečanostnih igrah! Proč sebičnost in pohlep od svobodne in ponosne duše! Dleto, paleta in svirel so ustvarjeni za vladarje sveta, a njih vladarica je lepota. Ovijaj z bršljanom in grozdzem vonjivo svojo glavo in prekrasno glavo svoje sramežljive družice. Življenje je radi življenja, radi uživanja — le umej vreden biti naslad!«

In izpregovori z železom pokriti Rim, stresaje blesteči gozd kopij: »Jaz sem doumel tajnost človeškega življenja. Mir je za človeka malovreden. Mir človeka uničuje. Premajhna je za dušo mera umetnosti in naslad. Naslada je v gigantskem življenju. Življenje narodov in človeka ni nič brez velikih dejanj. Slave, slave si želi človek! V gonu nedopovedljivega veselja, oglušen od žvenketa železja poleti na strnjjenih ščitih bojevitih legij! Ali slišiš, kako se je pred tvojimi nogami zbral ves svet in se, stresaje s kopji zlil v en sam vzklik? Ali slišiš, kako tvoje ime s strahom zamira na ustnah plemen, živečih na kraju sveta? Vse, kar obseže tvoj pogled, napolni s svo-

jim imenom! Večno stremi: ni mej svetu, ni mej željam! Divje in sirovo si dalje in dalje osvajaj svet — priboriš si na koncu nebo!»

A prestal je govoriti Rim in uprl je orlove svoje oči na vzhod. Na vzhod je obrnila od naslad vlažne, prekrasne oči Grčija; na vzhod je obrnil svoje motne, brezbarvne oči tudi Egipet.

Skalovita zemlja, neznamen narod; mestece se je prislono h golim holmom, tu in tam zasenčeno z izsušeno smokvo. Za nizko, trhlo ograjo stoji oslica. V lesenih jaslih leži *Dete*; nadnje se je sklonila *deviška Mati* in ga gleda z radostipolnimi očmi; visoko na nebu nad njim stoji zvezda in ves svet je obsijala s čudovito svetlobo.

Zamislil se je stari Egipet, ovit s hieroglifi in ponižal je svoje piramide; nespokojno zre prekrasna Grčija; povetil je oči Rim na železna svoja kopja; nastavila je uho velika Azija z nomadskimi svojimi narodi; sklonil se je Ararad, stari, stari dedek zemlje.

— — —

Blagovest življenja: »Prikazala se je milost Boga našega Zveličarja vsem ljudem, ki nas uči, da se odpovejmo brezbožnosti in posvetnim željam ter trezno, pravično in bogaboječje živimo na tem svetu, pričakujoč blaženega upanja in častitljivega prihoda velikega Boga, našega Zveličarja Jezusa Kristusa.«

— — —

»Spominjam se, da so v mojih mladih letih pripovedovali stari očanci in stare ženice razne vraže o skrivnostih svetega večera.

Trdili so, da bo gotovo bodoče leto mrlič v hiši, če ugasne v njej brez vzroka na sveti večer luč. Dalje so zatrjevali, da vidi oni, ki pride prvi k polnočnici v cerkev, vse čarovnice, če dene v večno luč krajcar. Te neumne vraže so izginile. Ko sem se jaz omožila, so že zašle v pozabo.

Vsako leto na dan sv. Janeza Evangelista je bila pri podružnici sveta maša, pri kateri je gospod župnik blagoslovil sol in vino, ki smo ga imenovali »šentjanževce«. Nato je pa prišel »gospod« blagosloviti vsako hišo in poprtnjak na z sneženo belim prtom pogrneni mizi. Na vrata sobe, v kateri je bil blagoslovljeni beli kruh, je pa zapisal s kredo znamenje sv. Treh kraljev in letnico prihodnjega novega leta. Ta blagoslov hiše in poprtnjaka je nadomeščal ono drugod običajno lepo navado, da je hišni gospodar z blagoslovljeno vodo kropil ob molitvi družino, vse hišne in hlevne prostore.«

»Meni je ostala v neizbrisnem spominu božična polnočnica v farni cekvi na Colu, kamor smo hodili po zasneženi stezi tri četrt ure strmo v hrib ob svetlobi bakelj. Vigilije pred polnočnico in slovesna peta sv. maša ob svečah, ki so gorele na velikem oltarju in v vseh lestencih v nabito polni cerkvi, mile pesmi:

»Pastirci vi, kaj se vam zdi« — ali

»Gor na gmajnici, v eni štalici«, — ali pa

»Sveta noč, izlivaj ti mir nebeški nam v srca« — vse to je očarljivo vplivalo na dušo. V mestu nisem nikoli doživljal s takim duhovnim veseljem

svetih večerov, čeprav je bilo petje vigilij in svete maše in božičnih pesmi lepše in veličastnejše.«

»Naj bo dovolj tega pogovora o svetih božičnih praznikih! O pustu in pustnih norostih, šemah, ki so hodile po hišah, se ne izplača govoriti. In običaji so bili povsod enaki. O Kolednikih sva se že razgovorila. Zato se pomeniva nekoliko o velikonočnih praznikih.

Na cvetno nedeljo smo devali poleg oljk in lavorik v butaro tudi leskove in brinjeve šibe, ter jih povili s pisanimi trakovi, da so jih ponesli naši najmlajši šolarčki blagoslovit v farno cerkev. Leskove ali brinjeve šibe so vporabljali pastirji, ko so spomladi prvič pognali na pašo. Od gloriije pri sveti maši na veliki četrtek do gloriije na veliko soboto so »romali zvonovi v Rim«. Ropotulje so se razlegale mesto ubranih in prijetnih glasov farnih zvonov v spomin na Kristusovo trpljenje od krvavega pota na oljski gori preko bičanja, kronanja s trnjevo krono, strašnega zasramovanja, smrtno obsodbe, križevega pota in križanja na Golgati. Ko so se na veliko soboto ob gloriiji zopet oglasili zvonovi, so se hiteli ljudje, ki so ostali doma ali za varuhe ali vsled svojih poslov, umivat. To naj bi pomenilo, da mora človek vstalega Zveličarja pozdraviti čist na duši in telesu.

Matere smo pripravljale na veliki petek in veliko soboto velikonočno peko. Brez potic, — vsak družinski član je moral dobiti svojo — orehovih, cvibovih ali medenih, brez belih maslenih hlebov kruha, brez »menihov«, ki so imeli v glavi jajce, — vsak otrok je hotel svojega — brez pisanih pirhov, brez gnjati in hrena bi ne mogli praznovati Velike noči.

Vstajenje s procesijo smo praznovali veliko soboto zvečer pri fari. Ob štirih popoldne je delo navadno že počivalo. Staro in mlado se je na to pripravljalo, da se praznje obleče in pohiti k fari. V mraku se je razvrstila procesija od farne cerkve po državni cesti skozi vas ob petju velikonočnih pesmi, ob razsvetljavi sveč, ki so brlele na oknih vseh obcestnih hiš in ob ubranem zvonjenju zvonov. Mogočno so se razlegale velikonočne pesmi po zaključeni procesiji v farni cerkvi:

»Zveličar naš je vstal iz groba,
vesel prepevaj o kristjan!
Premagana je vsa hudoba,
danes je rešenja srečni dan.
Potrta je pekla oblast.
Zapoj, kristjan hvaležno čast:
Aleluja! Aleluja!«

Ali pa drugo znano:

»Zveličar gre iz groba!
Ob moč je smrt, trohnoba!
Brezmadežno je jagnje bil
in zame drago kri prelil.
Aleluja! Aleluja!«

Ob pritrkavanju zvonov so pa pokali topiči, kar je slovesnost še povečalo.

Na Veliko nedeljo smo imeli sv. mašo doma pri podružnici sv. Danijela. Od nekdanje je opravljal službo na ta dan kakšen pater kapucin iz Sv. Križa. To je bil slovesen dan. Odpirala sem okna zjutraj že ob peti uri, kakor me je učila mati, da prejme hiša in družina velikonočni blagoslov sv. očeta. Dekleta so se nališpala, oblekla najlepše obleke, na glavo dela pisane rute in nesla na glavah pisane jerbaze z gnatjo, klobasami, hrenom, poticami, kruhom in pirhi, da blagoslovi duhovnik ta jedila. Od ranega jutra so pritrkavali zvonovi in pokali topiči za cerkvijo.

Ko je bilo sveto opravilo končano, so dekleta kosale, katera bo z žegnom prva v vasi, — »da se tisto leto gotovo poroči.«

Po stari navadi smo ostali tešči, dokler nista hišni oče in mati »odkopala žegna« in ga dala na mizo. Blagoslovljena jedila so se zavživala z nekako slovesnostjo. Stari so razlagali mlajšim, da pomenijo jajca Kristusov grob, iz katerega je častljivo vstal, gnjat Kristusovo telo, hren pa kis, mešan z žolčem, ki so ga dali Gospodu pred bridko smrtjo piti.

Kakor hitro smo odmolili po zavžitem »žegnu«, so se otroci porazgubili »sekati« pirhe in trositi jajčne lupine okrog hišnih zidov da strupenina ne bo lazila v hišo. V novejšem času se je ta navada opustila in se lupine sežigajo na ognju.«

»Tudi binkoštni praznike smo praznovali slovesno, vendar kakih posebnih običajev ne pomnim.«

»»Na binkoštni ponedeljek smo hodili na božjo pot k sv. Hijeronimu na Nanosu ali pa k sv. Duhu nad Podkrajem.«

»Na to se pa dobro spominjam. Že kot majhen otrok sem tako rad zahajal na višine sivega Nanosa ali pa Hrušice, kjer sta kraljevala sv. Hijeronim in sv. Duh. Južni del Nanosa ima svoj vrh v 1261 m visoki Pleši nad Razdrtim, kjer »ima burja mlade.« Najvišji vrhunec nanoške planote je pa Suhi vrh; visok je 1313 m. Tretji vrh pa nosi ime Nanos in ima le en meter manj kot 1300 m višine. Tik pod njegovim vrhom tiči cerkva sv. Hijeronima. Tri ure smo pešačili po strmih pobočjih do nje, deloma po gozdnih stezah in potih, deloma po senožetih. Čeprav smo utrujeni in prepoteni prispeli do nje, smo bili zadovoljni in veseli, ker se nam je nudil krasen razgled po vsej Vipavski dolini, Krasu, Pivki in celo na Jadransko morje. Z daljnogledom je bilo v sinji dalji videti celo Benetke.

O tej cerkvi, zgrajeni iz sivih, skalnatih kvadrov in kriti s škodljami, sem čul, da izvira iz srede sedemnajstega stoletja. V starih časih so jo večkrat prebelili, da se je videla daleč naokoli, celo tja na Jadransko morje. Tako bela in bleščeča se cerkva, naj bi po morju plovečim mornarjem ob hudi uri kazala pot in jih reševala. To dokazuje, da je po Jadranskem morju v tistih časih brodaril tudi slovenski mornar, doma izpod sivega Nanosa. Ker je rešila smrti toliko mornarjev, so jo večkrat prebelili in ji vsako leto darovali polovnjak olja za luč. Stara legenda pripoveduje, da je v starih časih po slovenskih krajih romal sv. Hijeronim, ko je šel v Rim. S seboj

je nosil cerkvico. Pod Nanosom je ves utrujen zaspal in pustil tam svojo cerkvico, pod katero je še danes videti pet prstov sv. Hijeronima . . .

Od sv. Duha pa ni bilo nikakega razgleda. Cerkvica je bila skrita med gozdnim drevjem. Prihajali so pa na ta okoli 900 m visok grič nad Podkrajem zlasti Rovtarji, kakor smo pravili prebivalcem črnovrške fare in Kanjedolcem, ki so prebivali na skalnati, deloma z bukovjem porastli planoti za Colom, zlasti pa Podkrajci.«

»Tudi god sv. Janeza Krstnika je povezan s starimi običaji. Pred tem dnem smo spletli velik venec najlepših poletnih, zlasti rumenih rož sv. Janeza in praproti in ga obesili nad hišna vrata. Otroci, zlasti pastirji, so znašali od vseh strani »frašja« (drobne suhe veje) in rožja (odpadke od trt) že cel teden ter napravili veliko kopo, ki so jo fantje na večer pred sv. Janezom Krstnikom sežgali. H kresu so tudi prišli otroci, dekleta in možje, — žene so ostale doma. Iz gorečega kresa so jemali glavnje ter jih metali kvišku. Kadar je bil ogenj manjši, so ga tudi preskakovali. Fantje so tudi streljali s topiči. Na vseh gričih in gorah so goreli na ta večer kresovi. Povsod je mladina popevala.«

»Čul sem v otroških letih tudi o čudovitosti kresne noči in praprotnega semena. To-le pripovedko je pripovedoval stari oče, ali pa ste mi jo pravili Vi; tako-le se je glasila:

Neki gospodar je imel hlapca. Vročega dne sta kosila na travniku ter se vrnila zvečer trudna domov. Gospodar ukaže hlapcu po večerji, naj žene vola na pašo, ker pojdejo drugi dan po seno na travnik. Hlapec uboga, dasi ne prerad, ker bi bil šel rajši spat. Ko pride na travnik, požene vola na pašo, sede truden na kamen in zadremlje. Vzbudivši se ne vidi več volov. Hitro jih skoči iskat. Dolgo je iskal zastonj, ves truden radi kratkega spanja in slabe poti. Misleč, da sta se mu vola skrila, je klel in jima grozil z bičem. Kar zapazi ves vesel, kako sta vola v neki dolinici mirno ležala in prežvekovala med praprotjo. Bližal se jima je ter sukal svoj bič. Ves se je prestrašil, ko je zaslišal glas starega vola, ki je govoril mlademu tako: »Blagor tebi, tovariš, ki boš dolgo živel in si pri gospodarju služil dobro klajo; jaz bom pa moral poginiti že v jeseni, a moje meso bodo pojedli ljudje.« Po teh žalostnih besedah se mu udere debela solza. »Na pomlad pa« — pravi dalje mlajšemu tovarišu — »boš ti oral z novim tovarišem za repo; ko že izorjeta nekoliko brazd, se bo izpod brazde prikazala velika in strašna kača. Udrla bo za gospodarjem, ki bo tedaj plužil ter ga smrtno pičila v nogo. A živa duša mu ne bo mogla pomagati razun hlapca, ki bi jo moral, čim se prikaže, z gorjačo pobiti. Pa vstaniva in pojdiva domov. Hlapec naju že išče; gorje nama, če naju dobi.« Potlej sta vstala ter šla proti domu. Hlapec pa je hodil pohlevno za njima in še dotakniti se ni drznil nobenega. Jeseni je gospodar res prodal starega vola mesarju. Na pomlad, ko so orali za repo, zgodilo se je natanko tako, kakor je govoril vol na kresni večer. Kača je prilezla izpod brazde in udrla za gospodarjem. Ali hlapec je verno pazil nanjo ter ji z gorjačo razbil čepinjo. Ko je gospodar videl, kako čudovito ga je hlapec rešil, ga je strmeč povprašal, kako je mogel to vedeti.

Hlapec je sedaj povedal vse, kar sta se vola razgovarjala, — a vendar ni vedel, zakaj je slišal volovski razgovor. Vsulo se mu je bilo namreč brez njegovo vednosti v škornje praprotno seme; če bi bil za to vedel, ne bi bil slišal ničesar.«

(Dalje prihodnjič).

Marija Brenčič:

MOJA ROŽA

Na vrtu rdeča mi roža dehti
in rosa srebrna na nji se blesti.
Prav takšen se v jutrih nje cvet mi zazdi
kot solze in kri.

Ogreva jo sončece zlato z neba
in veter se z njenimi listi igra.
Metuljčka vesela in pisana dva
pri njih sta doma.

Utrgam jo zdaj, ko najlepše cvete;
v kozarec nalijem jih hladne vode,
postavim k podobi nebeške Gospe —
pred Njo naj zvené.

Dr. Česnik Ivo:

ZA PED ZEMLJE

Slika iz Podgorja

Prijetno in lepo pomladno jutro se je porajalo. Zadnje zvezde so ugašale in prva zarja se je svetlikala izza Sv. Miklavža. Nad Krko v dolini je vstajala megla. Rosne kapljice so bleščale po listju, travi in zelenju kakor kristali. Tiha, komaj čutna sapica je vela od Trške gore in nosila pozdrave čez novomeško kotlino in šentjernejsko polje bajnim Gorjancem.

Mrak je kosil v tistem lepem jutru na travniku blizu svoje hiše. Z veliko koso je mahal po travi, da so padali redi na desno in levo. Zatopljen je bil v svoje misli, le zdaj in zdaj je pogledal na vas, ki je ležala pod njim, pa na svojo kočo in na hišo mogočnega soseda Cesarja. Vas je bila ubožna, zidovi hiš na mnogih mestih sivkasti od dežja in vetrov, prebivalci razen petih, skromni in revni.

Mrak se je spomnil, da sta se lansko leto s sosedom prepirala radi mejnikov. Mejniki niso bili vidni. Zato je kosil Mrak po stari navadi, kakor je mislil, da mu pristoji svet, ki ga je podedoval po očetu. Sosed Cesar se je hudoval, da kosi njegovo, in mu je žugal, da ga bo s tožbo prisilil spoštovati tujo lastnino.

Tudi tisto jutro je Mrak kosil po stari navadi in si mislil: »Ubog sem, imam le napol podrto bajto, dve majhni njivici, vinograd in ta-le travnik ter pet lačnih otrok. Cesar je pač mogočnjak: župan, gostilničar in trgovec, pet vinogradov ima, njiv in travnikov pa sam ne ve koliko, otroka redi dva, žena mu je prinesla trideset tisoč dinarjev dote. Veljavo ima povsod, zato misli, da sme pometati z nami bajtarji kakor veter s prahom, a moti se. Z menoj ne bo. Kosil bom, kakor je kosil moj ded in moj oče.«

Tako je mislil Jernej Mrak, ko so prvi sončni žarki švigali izza Gorjancev ter razpršili svoje zlate pramene po širni ravnini in hribčkih. Veselje je šlo preko narave, zablestela je rosa po zelenju in sadnem drevju in ptiči so se oglasili v lozah. Nad vasjo se je pasla med skalami čreda živine in nekaj ovac. Pastir je piskal na piščalko, z bližjega pašnika mu je odgovarjal drugi z vriskom in petjem. V vasi se je vzbudilo življenje. V zvoniku je zapel zvon, ki je vabil k maši.

Tedaj je vstal tudi mogočni France Cesar, širokopleč in okrogloličen možak, pogledal skozi okno na vas, na vrt in travnik pri hiši in zapazil Mraka, ki je v naglih mahljajih kosil. Zaklel je, udaril z nogo ob tla in zamrmral: »Ta prekleti osebenk, že spet kosi na mojem! Moral ga bom naučiti spoštovati tujo lastnino!«

Odšel je hitro iz hiše in prisopihal pred Mraka. Stopil je predenj in zavpil, da se je slišalo daleč po vasi: »Že spet kosiš na mojem! Ali ne poznaš sedme božje zapovedi? Bes te plentaj, tožit te grem! Presneto se ti bo otevalo. Naučim te kozjih molitvic!«

Jernej Mrak je prenehal s košnjo, se oprl ob kosje, kri mu je šinila v lica, pogledal je jezno Cesarja in zaškripal z zobmi.

»Kje je kakšen mejnik? Na svojem sem kosil, kakor vsako leto. Moj ded je tukaj kosil, očeta sem videl tukaj kositi in jaz bom tukaj kosil! Misliš, da ti je vse dovoljeno, ker si bogatin? A še je krčmar nad teboj, kateremu boš dajal račun. Le pojdi me tožit! Videla bova, kdo ima pravico.«

Cesar je hropel od jeze, obraz mu je pordel, žile na njem so se napele, stisnil je pesti in zažugal Mraku:

»Bili so mejniki, a ti si jih izruval pozimi. Prav tam-le je eden stal. Pokažem ti, kaj se pravi jemati kostanj iz žerjavice z golimi rokami. Še danes te grem tožit!«

»Kdaj sem prestavljal mejnike? Cesar, ti si izmišljaš lopovščine!«

Cesar je obrnil Mraku hrbet in odšel. Opravil se je pražnje, ukazal napreči čilega vranca in se odpeljal v Novo mesto.

Jernej Mrak je gledal za njim, si grizel ustnice in mrmral sem pri sebi: »K advokatu gre. Naj gre! Pravica je še na svetu. Dokazal mi bo, kdaj sem mu prestavljal mejnike! Ta človek misli, da je svet njegov. A še so nad njimi!«

Preteklo je deset dni in Mrak je dobil od sodišča tožbo. France Cesar ga je tožil radi motenja posesti.

Mrakova žena je opazila, da je mož dobil papirje od sodnije, in je takoj zaslutila, za kaj gre.

»Jernej, najbolje je, da se poravnaš s Cesarjem. Pravda je draga reč in ne veš, kako se konča.«

»Ti si prava Jera! Misliš, da sem baba, da se bom kar tako dal ugnati v kozji rog. Stvar hočem dognati do konca in če tudi zapravdam kočo. Še danes grem k advokatu.«

»Bodi pameten in poslušaj me!«

»Nehaj z nasveti!« jo je prekinil.

Marjeta si je skrivaj obrisala solze v očeh, mož pa se je preoblekel in nato odkorakal z debelo gorjačo v desnici v Novo mesto k odvetniku.

Tisti dan je kuhala huda soparica. Takoj popoldne so se začeli zbirati nad Gorjanci in kočevskimi hribi sivi oblaki.

Cesar je sedel pred svojo hišo, malomarno gledal na vrt in preko nje na sosedovo dvorišče, kjer so se igrali Mrakovi otroci in so se pasle kokoši. Zdaj in zdaj je nalil rdečega vina iz litra, ki je stal pred njimi na mizi, in pil. Po vsakem požirku okusnega cvička se je globoko oddahnil, si obrisal ustnice in vtaknil med zobe veliko dolgo pipo.

Sonce se je že skrilo za oblake in v daljavi so se čuli odmevi groma.

Tedaj se je zgodilo, da je priletela čez plot na Cesarjev vrt Mrakova kokoš in se začela pasti po tuji lastnini. Cesar je nekaj zamrmral, udaril z desnico po mizi in gledal nekaj trenutkov predrzno tatico. Nato je odložil pipo, naglo vstal, pobral debelo krepeljce in vrgel proti kokoši, ki je, zadeta v glavo, obležala na tleh.

Mrakovi otroci so opazili ta pripetljaj, zagnali krik in klicali mater iz hiše. Mati Marjeta je prihitela v skrbeh na dvorišče.

Cesar je stopil k mrtvi kokoši, jo prijel za noge in vrgel čez plot Marjeti pred noge.

»Tu imaš golazen! Pazi na svojo kuretino in glej, da ne bo hodila v tujo lastnino, kakor tvoj mož.«

»Sram te bodi! Najboljšo kokoš si nam ubil. Vsak dan je znesla jajce. Bog se nas usmili! Reveži smo, zato je tako. Bogatinu ne bi podil in ubijal kokoši.«

Marjeti se je milo storilo, ko je pomislila, da bo poslej prodala sedem jajc manj na teden. Pri srcu jo je nekaj zaskalelo in skoraj bi ji prišle solze v oči.

Cesar se ni zmenil za njene besede, obrnil ji je hrbet in mogočno korakal pred svojo hišo, sedel za mizo, vzel hladnokrvno v roke pipo in kadil dalje, kot da je odpodil sitno muho. Marjeta je pobrala ubito kokoš in jo odnesla v hišo.

Na nebu se je oblačilo vedno bolj. Čez gričke je začela veti močna sapa. Prah se je dvigal po cestah in potih, drevje se je upogibalo pod pritiskom nagajivega piša. Oglašali so se gromi in bliski so švigali preko neba. Tam v daljavi nad žužemberškim kotom so padali deževni stebri v velikih

curkih izpod oblakov. Naliv se je vedno bolj bližal. Kmalu je začela padati ploha nad vso novomeško kotlino in šentjernejsko dolino.

Cesar se je podvival od mize, stopil k vodnjaku-kapniku in naravnal žlebove, da se je cedila voda s streh, v velikih curkih v globočino. Nato je pohitel v hišo in v sobi zadovoljno kadil dalje.

Pozno ponoči je prišel Mrak ves moker iz mesta. Izpod neba je še vedno pršelo in zdelo se je, kakor da bi bil nebesni obok poveznjen na zemljo. Le tam nekje v daljavi se je kazalo nekoliko svetlobe, znamenje za jasne, lepe dni.

Ko je stopil Mrak v kočo, je takoj opazil, da se je ženi nekaj zgodilo.

»Kaj si tako kisla? Večerje mi daj, lačen sem, kot bi vozil hlode izpod Sv. Miklavža.«

»Kaj bi ne bila kisla in nevoljna? Pomisli, Cesar je ubil našo kokoš, ki je zletela čez plot na njegov vrt. Krepeljce je zagnal vanjo in bilo je po njej. In pomisli, najboljša kokoš je bila to, vsak dan mi je znesla jajce.«

»Kaj praviš? Cesar je ubil kokoš? Ni ga večjega lumpa, kakor je ta človek! Danes sem vložil proti njemu tožbo zaradi razžaljenja časti. Vložil bom pa še to radi kokoši!«

Vstal je in odšel v sosedovo hišo. Cesarja je dobil pokonci. Zahteval je odškodnino za ubito kokoš in mu pretil s tožbo in vsemi kaznimi, kar si jih more izmisliti Podgorec. Cesar se mu je smejal. Pivci, ki so sedeli pri mizi, so ga mirili in mu svetovali, naj hitro speče kokoš in jo razdeli med nje. Mrak se je še nekaj časa pričkal in prepiral, klel in se jezil, nato je pa odšel s še večjim sovraštvom in gnevom v srcu.

Od tistega večera se Cesar in Mrak nista več pogledala, če sta se srečala. Opravljala sta drug drugega in pripovedovala o svojih pravadah in gotovi zmagi.

Prvič sta se spogledala spet pri sodnji, ko je bila razpisana razprava o tožbi zaradi motenja posesti. Ko sta stala pred razpravno dvorano, sta se pričkala, kdo več velja. Cesar je trdil, da je župan, cerkveni ključar, gostilničar, trgovec in imeniten posestnik, da ima žlahto po vsem Podgorju, od Toplic do Orehovice in še naprej. Mrak se je pa oblastno potrkal na prsi in dejal, da je njegov oče pretepal Lahe pri Kustoci, da je tudi on jedel pet let vojaški kruh in se boril po vseh frontah, na Tirolskem, ob Soči in Pijavi. Še pred sodnikom nista mirovala. Ko jima je zapretil, da ju zapodi iz sodne dvorane, sta umolknila. Čudila sta se, da je razprava tako kratka. Sodnik je pa le zapisal ugovore Mrakovega odvetnika drja. Drobniča in sklenil, da dopusti in izvede dokaz po obojestransko predlaganih pričah in ogledu na licu mesta, ter je razpravo preložil na kresni dan. Pričakovala sta, da bo sodnik takoj izrekel rabsodbo in obsodil nasprotnika v plačilo in še v zapor radi goljufije. Zato sta odvetnika imela precej posla, da sta raztolmačila enemu in drugemu, da mora sodnik prej slišati priče in si ogledati sporni predmet, preden izreče rabsodbo. Dr. Drobnič ni bil nič kaj prijazen do svojega klijenta, ker mu ni plačal še nobenega dinarja na račun. Zato je zahteval, da mora Mrak prinesiti v desetih dneh pet sto dinar-

jev, ako hoče, da ga bo zastopal pri razpravi na spornem travniku. Mrak je povesil oči in sramežljivo obljubil, da to stori.

Cesar se je odpeljal s svojim čilim konjem takoj po kosilu domov. Mrak si ni privoščil niti kozarca vina niti tople juhe. Vso pot je premišljeval o težki pravdi.

Ko je prišel domov in se malo pokrepčal s prstenino in krompirjem in izpil kozarček cvička, se mu je razvozljal jezik. Začel je pripovedovati Marjeti, kako je bilo pri sodnji in kako jih je belil Cesarju. Potožil ji je tudi, da je odvetnik zahteval na račun pet sto dinarjev, ter jo vprašal, kje naj si izposodi to svoto. Ko je žena slišala o toliki svoti, so se ji zasolzile oči in začela je možu prigovarjati, naj se s sosedom poravna, ker sicer lahko zapravda kočo in grunt.

»Kaj bom zapravdal? Nič ne bom zapravdal. Če tukaj pravdo izgubim, se pritožim naravnost na Beograd. Cesar je bogat, ima veliko žlahte in denarja ter me hoče uničiti, pa me ne bo. Tudi jaz nekaj znam, tudi jaz nekaj veljam. V vojski sem bil. Na Doberdobo sem bil ranjen.«

»Kaj ti pomaga vojaška služba in rane! Denar je sveta vladar, Cesar ima denar, mi smo berači.«

Tudi Cesar je pripovedoval svoji ženi Lizi, kako se je postavil s svojim odvetnikom dr. Globokarjem pred sodnijo in kako sta ugnala Mraka v kozji rog. Liza, dobrosrčna žena, ki je v resnici držala tri vogle Cesarjeve hiše pokonci, je mirila moža in ga prosila, naj ustavi pravdo, ker se ni vredno tožariti za tako malenkost, ki bo stala ogromne stroške. Mrak tudi toži zaradi razžaljenja časti in kokoši.

Cesar se je razhudil in mrmral: »Ženske ste vse enake! Samo srce vas je. Lase imate dolge, pamet kratko. Molči, že vem, kaj delam.«

V resnici pa tudi Cesarju ni bilo pri srcu ravno prijetno. Pomislil je, da je vendar ravnal prenačljeno, ko je vložil tožbo. A rekel je sam pri sebi: »Ti presneta reč, saj bi ne dejal ničesar. Kaj me briga tista pest sveta! Prosit naj bi me prišel in mu jo podarim. Tudi pravdo bi ustavil, da bi le prišel prosit, da se z njim poravnam; a ne pride, preveč je trmast in kaj takega ne stori nikdar.«

Tako je razmišljal Cesar in si prižgal pipo po stari navadi.

— — —

Na kresni dan je prišel sodnik Sajé reševati pravdo radi motenja posesti. Ogleдал si je sporni svet, povprašal Cesarja in Mraka za mejnike, hacal po travniku sem ter tja, meril po korakih ter si zapisoval zaznamke. Mizo za zapisovanje je posodil Cesar; Sajé jo je dal zanesti kar na znameniti travnik, da je bilo vse pri rokah. Prav nič se ni brigal za Cesarja in Mraka, ki sta stala vsak na svojem travniku nekaj korakov drug od drugega in se zbadala.

»Treba je bilo tega! Tatvino si nosil domov!« je trdil Cesar.

»Lažeš! Ti mi hočeš ukrasti kos travnika. A ga ne boš! Sodnija te nauči spoštovati sedmo božjo zapoved! je odvrnil Mrak.

»Ti boš mene učil postave in zapovedi! Grom in strela, kaj se delaš

lepega ko smrdiš po govnu!«

»Skidaj svoj gnojnik! Mojega pusti pri miru! Skidam ga sam.«

Dr. Globokar in dr. Drobnič sta krotila jezike svojih klientov brez uspeha. Cesar in Mrak sta se približevala vedno bolj drug drugemu, mahala z rokami, grozila in se končno začela pestiti. Tedaj sta pristopili še ženi in vlekli vsaka svojega moža za suknjič.

Sodnik Sajé je nekaj časa smeje se opazoval ta prizor, nato pa je velel zapisnikarju Bradaču, širokoplečemu in junaškemu avskultantu, prvovrstnemu telovadcu, naj napravi red. Ta je stopil med prepirača in ju namah ločil, da sta skočila vsak na svoj travnik.

Sodnik je v kratkih in jedrnatih stavkih opisal ogled v zapisnik in sklenil, da se postopanje prekine, ker gre za mejni spor.

»Treba je urediti najprej mejnike, potem se pravda nadaljuje. Svetujem poravnavo. Gre za predpasnik širok kos travnika. Ali se spleča, da se tožarita za ped zemlje?« je rekel.

Cesar je debelo gledal, da sodnik tako odločno označuje njegovo pravdo. Mrak pa ni razumel, kam merijo Sajatove besede. Podučil ga je dr. Drobnič.

Dr. Globokar je videl nevarnost za svojo pravdo in je bil takoj pripravljen na spravo, dasi drugače ni bil nikoli naklonjen poravnavi, če je njegovemu klientu kazala pravda količkaj ugodno.

Sodnik Sajé je bil odločen človek in je prepirljiva soseda poravnaval.

»Pravda za oslovo senco je bila bolj znamenita kot vajina, a nič bolj neumestna. Za to rjuho zemlje se ne moreta zbožati? Končajta pravdo danes in postanita zopet prijatelja!«

Liza in Marjeta sta prigovarjali svojima možema poravnavo.

Cesar je bil mogočen, Mrak pa jeznorit. Treba je bilo še veliko prigovarjanja in pomirjevanja, predno sta soseda privolila v spravo.

Sodnik je sporni del travnika razdelil polovico Cesarju, polovico Mraku. Cesar se je zavezal plačati vse pravdne stroške.

»Kaj pa s pravdo radi razžaljenja časti in z odškodnino radi kokoši? Ali bi tudi teh dveh danes ne končali, da zavlada res popoln mir?« je omenil dr. Globokar, ki je vedel, da za Cesarja pravdi ne kažeta dobro.

»Tu naj odneha Mrak! Cesar je bil dovolj pojenljiv pri motenju posesti!«

»Mrak, odnehajte!« je predlagal sodnik.

»Naj Cesar plača stroške, pa umaknem obe tožbi,« je pripomnil dr. Drobnič.

»Pri poravnavi ne smete gledati samo na stroške! Vsaka stranka naj nekaj odneha!« je posredoval sodnik Sajé.

Ko je Mrak zvedel od dr. Drobniča, da bodo ti stroški znesli kakih 200 Din in da bo Cesar moral plačati 4000 Din, je privolil.

Nasprotnika sta si segla v roki. A prava prijatelja nista bila nikoli več.

Magda:

MISLI OB CVETOČI AJDI...

Ob dehteči ajdi hodim vsako jutro, vsak večer...
Ko gledam ji cvet droban,
odpre se v srcu polno ran:

Oj, ajdin cvet, — svetlordeč in bel,
odsev *nekdanji* moje duše,
a zdaj so v meni same ruše
in cvet je ovenel.

Zakaj?
Saj vprašati ne smem.
Le slutim v svoji boli,
da čar moj izgubljen
nazaj
ne vrne se nikoli...

M. S.:

IZPOVED IZSELJENKE

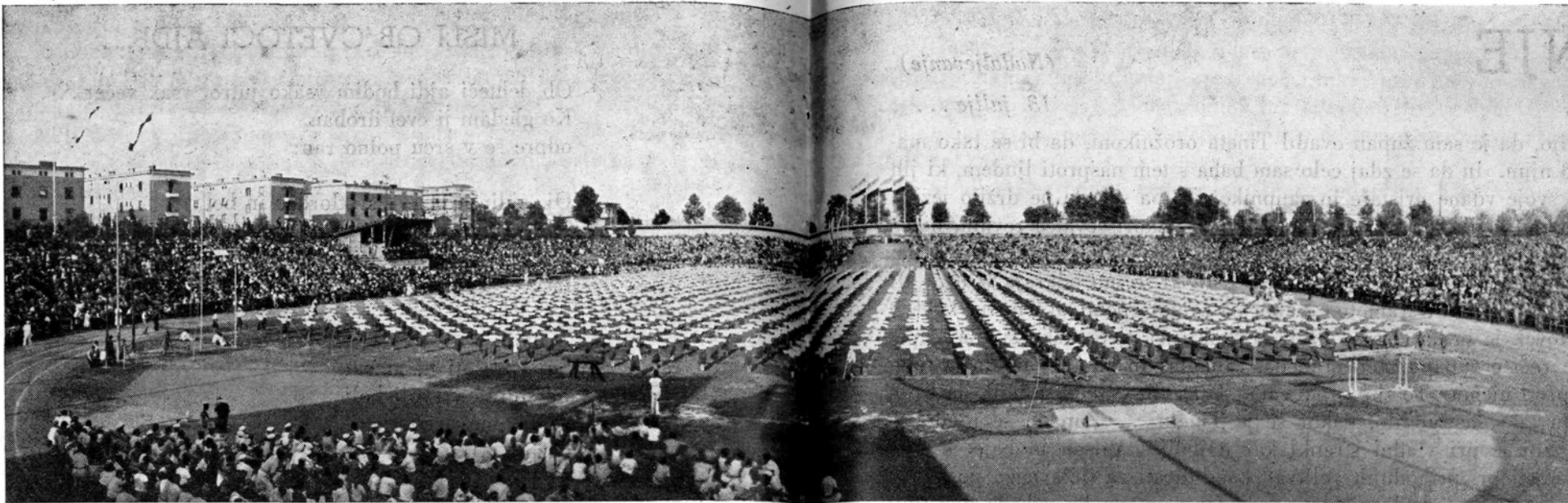
Na tujem sem.
Speljala semkaj niso me prebela pota.
Brezdomstva žig je moja dota,
z njo po daljnem svetu spem.

Nihče ne ve, kak sila me življenja muči!
Živeti moram, zakon trdo pravi.
— Toda kako? — To je vseeno!
Ta tajna oblačila proč s sebe!
Mi hočemo le — tebe. —

— To nisem jaz! — v obupu zatrjujem.
— Ta ničeva golota, prsten okvir...
Vseeno hočem, da je lep in čist
zaradi — slike. —

Na tujem sem.
Speljala semkaj niso me prebela pota.
Zato poceni se ne dam!
Kdor žig brezdomstva mi raz čela zbríše,
kdor poleg svojega še moje si ime zapiše,
kdor more dati doma mir,
le-temu sliko dam, pa za nameček še —
prsten okvir.

Članice dekliških krožkov pri izvajanju prostih vaj na Stadionu.

SESTRE! Prijetna zvest, da je bilo naše celotno delo za veliki mladinski tabor poplačano s takim uspehom, kakor ga v rešnici nismo pričakovale, ta zavest nam narekuje besede veselja in hvaležnosti.

Dobro vemo, da more priti do takega mladinskega praznika v tako kratkem času le, ako mladino dviga iskreno navdušenje in brezmejna požrtvovalnost v zavesti visokih ciljev, ki jo vodijo pri njenem delu. Ko se vam ob tej priliki s sestersko iskrenostjo zahvaljujemo za veličastno delo, h kateremu ste pripomogle v toliki meri tudi ve s svojim delom pri tekmah, v sprevedu in pri telovadnem nastopu, vemo, da so naše besede revne v primeri z bogastvom, ki ste ga prinesle v Ljubljano in ga delile

Članice dekliških krožkov v sprevedu.

na vse strani. Prinesle ste s seboj pesem naših ravnin in gora — pesem krepkega zdravja in čiste mladosti. Naj bi se ta pesem v naših vrstah vedno glasila!

Vse vemo, da je tak praznik mladim ljudem potreben. Naša dekliška organizacija se je v teh dneh v našem narodu še globlje zasidrala. Pri visokih in najvišjih predstavnikih našega naroda in naše države pa si je pridobila velik ugled. Vemo pa tudi, da to ni zadnji cilj našega dela, zato prosimo Marijo z Brezij naj nas po teh zunanjih uspehih vodi k notranji prenovitvi in poglobitvi vsega našega dela!

Bog živi!

VODSTVO DEKLIŠKIH KROŽKOV.

TRNJE

(Nadaljevanje)

13. julija . . .

Pravijo, da je sam župan ovadil Tineta orožnikom, da bi se tako maščeval nad njim. In da se zdaj celo sam baha s tem nasproti ljudem, ki jih smatra za svoje vdane pristaše in zaupnike. Ti pa seveda ne držijo jezika za zobmi, tem manj, ker župana, tega podlega izkoriščevalca revnih, nihče v resnici ne mara. Tako govori zdaj vsa vas, da je Tine samo žrtev županove podlosti in vsi ga pomilujejo. Celo tisti, ki so mu odkraja iz tega ali onega vzroka privoščili sramoto. Kakor so preje šepetali o Tinetu, kakšen nevaren človek je in kaj vse so našli orožniki pri njem, tako si zdaj šepetajo razne reči o županu. Šepetajo, da, a naglas in čitno si nikdo ne upa nastopiti proti njemu. To si je upal samo Tine. In vsakdo se boji, da bi se tudi njemu tako ne zgodilo, kakor se je Tinetu . . . Županu se ni dobro zameriti. Saj je pri vladni stranki kar najbolje zapisan in baje je sam dejal, da misli pri prihodnjih volitvah kandidirati za državnega poslanca. Tako bo njegova moč le še zrasla. Toda jaz vem, da bo nekega dne tudi njega zadela zaslužena kazen za njegove zločine. Tudi on bo lepega dne, ki morda ni več tako daleč, okusil maščevanje nesrečnega slovenskega ljudstva, katerega je stiskal, katerega je pod okriljem zakonov zatiral in zlorabljal . . .

14. julija — zjutraj . . .

Strašno sem trudna. Spala nisem niti minute. Dogodilo se je namreč nekaj čudnega in zdaj se mi zdi vse kakor sanje . . .

Sinoči sem se ravno spravljala spat, ko je nekdo tiho potrkal na okno. Grozno sem se prestrašila. Bilo je že zelo pozno, ker sem se dolgo zamudila pri pisanju dnevnika in nikjer ni bilo videti več luči. Nisem vedela, kdo naj bi bil in sem v strahu naglo upihnila luč. Morda so nagajivi vaški fantje, ki so se ga v gostilni nekoliko nalezli, me je spreletelo. Morda pa tudi razbojniki. V glavo so mi šinile misli o nočnih vlomilcih, s krinkami na obrazih in z revolverji v orokavičenih pesteh. Spomnila sem se skrivnostnih in groznih prstov iz romanov Edgarja Wallaceja, katere smo dekleta na učiteljišču kar požirale. Kaj, ko bi se zdajle neslišno odprla zapahnjena vrata in bi se skrit v temo, priplazil notri pošastni lokostrelec ali pa bi se prikazala na oknu, v svitu električne baterije, grozna maska žabe? Kljub temu, da sem čutila smešnost teh misli, se vendar nisem mogla otresti strahu. Kaj bi neki iskali vlomilci pri nas, sem si prigovarjala in se skušala pomiriti, a pri tem sem vendar trepetala po vsem telesu in strahoma prisluškovala v temi. Niti ganiti se nisem upala, da bi ne izdala svojega položaja in da ne bi obrnila pozornosti nočnih obiskovalcev nase. Še dihanje sem zadrževala.

Vse to pa je trajalo le kvečjemu petnajst sekund. Tedaj je vnovič potrkalo in tih glas je poklical:

»Lidija! Lidija!«

Prijela sem se za glavo. Ali sanjam? Glas je bil vendar čisto tak kakor Tinetov . . . A kaj naj dela Tine, ki je vendar zaprt v ječi žandarmarijske postaje v mestu, zdaj, sredi noči, tukaj pred mojim oknom? Bitje cerkvene ure iz vasi v tem trenutku me je spomnilo na duhove umrlih, ki hodijo okrog, a še preden sem si opomogla od te nove groze, je glas na oknu poklical znova.

»Lidija! Ne boj se vendar, saj sem vendar jaz, Tine! Ali me ne poznaš?«

Z občutkom brezmejnega začudenja in strahu sem planila k oknu. V temi sem se zadela v stol, ki je zaropotaje zletel po tleh.

»Ne ropotaj!« je zašepetal Tine. »Mogli bi se zbuditi tvoji starši in priti gledat, kaj ropoče, a to se ne sme zgoditi!«

»Kaj se je zgodilo? Ali si res ti?« sem jecljala.

»Da, jaz sam! V svoji lastni osebi!« se je zasmel, prešerno in brezskrbno, kakor preje, a vendar je bilo v njegovem smehu še nekaj drugega, nekaj izzivajočega in zmagoslavnega.

»Prosim te, da mi prideš odpret, Lidija!« je rekel nato. »Oprosti, da te nadlegujem, toda potrebno je, ker drugam ne morem. Pobegnili sem jim namreč in zdaj se moram skrivati . . .!«

V samih nogavicah in oprijemajoč se zidu sem se plazila po veži, v kateri je vladala trda tema, k vratom. Previdno in neskončno počasi sem jih odpahnila in obrnila ključ. Iz večje spalnice je donelo enakomerno očetovo smrčanje. On je imel trdno spanje; ko je enkrat zaspal, ga ni nobena reč tako hitro zbudila. A mačeha bi naju vkljub temu mogla slišati. Zato si je tudi Tine sezul čevlje.

V sobi sem spet prižgala luč, a jo privila čisto na malo, tako da je bil v sobi polmrak. Tine pa je medtem že zastrl okna, tako da ni mogel pasti najdrobnejši žarek luči na cesto.

»Čisto gotovo me že iščejo,« je dejal. »In treba je biti previden. Zatekel bi se bil domov k teti, a prepričan sem, da me tam že čakajo orožniki, ker jaz sem se plazil po ovinkih in stranpotih v vas, a oni so se mogli peljati s kolesi po glavni cesti in mi lepo v miru pripraviti zasedo. Zato sem prišel k tebi. Kam naj se obrnem sicer? Saj nisi huda, ali ne? In bati se ti ni treba od mene ničesar, dovolj dobro me poznaš. Sicer pa itak ne bom ostal dolgo, čez eno uro moram že dalje. Saj se bodo gotovo spomnili in pokukali tudi semkaj, le verjemi. V zatiranem narodu, kakor je naš, se najde vedno dovolj ljudi, ki imajo, svesti si potuhe od zgoraj, od strani zatiralcev, dovolj poguma, da ovajajo in izdajajo poštene ljudi . . .«

Prijel me je za roke in me ljubkoval.

»Poljubiti te pa ne upam, preveč sem blaten in umazan,« se je nasmehnil in se ozrl po svoji oblateni in prašni obleki, ki je bila na mnogih mestih umazana od zemlje.

»To je od plezanja skozi polje, preko njiv in močvar.« je rekel.

Nato mi je povedal, kako je pobegnil. V zaporu so ga surovi orožniki pretepali in mu grozili z mukami, vkljub zakonu, ki to prepoveduje, ko ni hotel priznati raznih takozvanih protidržavnih dejanj, ki so mu jih podtikali na podlagi županove ovadbe.

»Te je v resnici ovadil sam župan?« sem ga prekinila.

»Da, to so mi sami priznali,« je potrdil. »V ovadbi me dolži, da sem hujskal zadnjič pri kresu ljudi k uporu in revoluciji in bogve k čemu še. Pri vsem tem pa vem, da niti ni bil zraven. Ovadba kar mrgoli podlosti in izmišljotin, ki so deloma že kar strahotno bedaste, kakršnih je zmožen le tak surov in neizobražen podlež, kakor je naš župan. Pridobil pa je zase tudi orožnike, kakor se zdi, ker drugače si njihove vneme, da bi čimprej iztisnili iz mene vsaj senco kakega priznanja, ne znam razlagati. In njegovi ovadbi verjamejo bolj kakor svetemu pismu.«

Pokazal mi je podpludbe na rokah in licih, ki so izvirale od udarcev. Nehote so mi prišle solze v oči. Ali je možno kaj takega v dvajsetem stoletju in v državi, za katero so se v trpljenju borili naši očetje in krvaveli zanjo?

»To se dogaja tudi v najkulturnejših državah sveta. Oni, ki imajo oblast, so vedno surovi proti tistim, o katerih mislijo, da so nevarni njihovi oblasti. Že vedo, zakaj. Sila je njihov argument, sila in nasilje. Ta je edini, ki ga morejo vsaj z delnim uspehom uporabiti proti argumentom duha in pravice, proti argumentom svobode. Edino z nasiljem se jim včasih posreči, da prisilijo poštenjake in borce za pravico k molku. Mene ni to prav nič presenetilo, o tem sem si bil že davno na jasnem...« mi je odvrnil.

... Danes popoldne so ga odpeljali na postajo, da bi ga v spremstvu orožnikov poslali v preiskovalni zapor v Ljubljano. Toda med vožnjo, ko je vlak zaradi majhne vzpetine vozil počasneje in sta se orožnika v prijetnem razgovoru zabavala z mlado sopotnico, je Tine izrabil priliko in skočil iz vlaka. Padel je na travo, vkljub temu se je skoro onesvestil od udarca, ker ni imel časa, preden je skočil, da prilagodi svoj skok hitrosti in smeri vlaka. Toda v strahu, da bi mogla orožnika vlak ustaviti in ga znova ujeti, se je vkljub bolečinam dvignil in stekel v bližnji gozd. Vlak pa se ni ustavil. Le orožnika sta se pojavila pri oknu in razburjeno gestikulirala, pa vlak je kmalu nato izginil Tinetu izpred oči. V gozdu, skrit sredi gostega, mladega smrečja, si je Tine nekoliko odpočil in uravnal obleko, ki si jo je pri padcu raztrgal. Potem pa se je preko polja in gozdov plazil proti domači vasi. Ko je zahajalo solnce, je obstal na zadnjem gozdnem obronku ob robu polja, sredi katerega je ležala domača vas. Četudi je bil žejen in lačen, si vendar ni upal zapustiti svojega skrivališča, dokler ni postalo čisto temno. To pa se je zgodilo zdaj, sredi poletja, šele pozno ponoči. Ko so ugasnile zadnje luči po vasi in je le še lajanje psov motilo globoko tišino noči, se je dvignil in se splazil v vas. A ne po glavni cesti, ampak za hišami, preko vrtov. Domov k teti si ni upal, zato je prišel k meni...

»Nikakih listin nimam pri sebi, brez tega pa mi je nadaljni beg nemogoč. Pobegniti nameravam namreč v inozemstvo. Drugače ne gre. Ne kje bom že našel kakšno delo, nič se ne boj. Če bi bil zdrav, bi morda ne

bil pobegnil, četudi sem prepričan, da bi mi prisodil vsaj nekaj mesecev ječe. Orožniki pa so govorili tudi o zločinih zoper državo in če bi potekla tudi preiskava v Ljubljani v tej smeri, bi izginil vsaj za par let za zidovje jetnišnice. Tega pa bi ne mogel prenesti, saj veš, da sem bolan. Čisto gotovo bi se mi zdravje, ki se mi zdaj le polagoma vrača, v ječi spet pokvarilo in umrl bi, preden bi me spustili spet na svobodo . . . Morda bi mi bilo to v drugih prilikah vseeno, morda bi ne bil še pred nekaj meseci niti pomislil na beg, ker se zavedám, da je le trpljenje in pogum tisto, kar nas bo rešilo, kar bo obrnilo pozornost kulturnega sveta na nas. A zdaj je to drugače, zdaj imam tebe in tebe nočem izgubiti, ti moja mala, sladka punčka!« Božal mi je roko, jaz pa sem jokala, ko sem gledala v njegov suhi, blede obraz, iz katerega so tako odkrito in neustrašeno zrle njegove modre oči in ko sem pomislila na trpljenje in nevarnosti, ki ga še čakajo na njegovem nevarnem begu in v inozemstvu. On pa me je tolažil, da to ni nič in da bo še vse dobro . . .

Toda čas je tekel in on je bil v nevarnosti. Naglo sem mu okrtala obleko in mu zašila razporke. Pripravila sem mu vode, da se je umil in nato sem mu zložila v kovčeg nekaj najpotrebnejših stvari, ki jih potrebuje človek na begu, ko se mora ogibati ljudi in naselbin. Med drugim volneno odejo, ki sem jo vzela s svoje postelje in nekaj jestvin, ki sem jih vkljub nevarnosti, da me čuje mačeha, prinesla iz shrambe. Branil se je vzeti kovčeg od mene, češ da me s tem oškoduje in ko je potem na dnu kovčega odkril še moje prihranke, petsto dinarjev, ki sem jih skrivaj položila tjakaj, da bi imel vsaj v največji sili pri rokah nekaj denarja, mi jih je hotel kar s silo vrniti. Šele ko sem se zares razjezila, jih je vtaknil nazaj v žep.

»Ti moja zlata punčka!« je rekel in jaz sem bila srečna vkljub temu, da sem vedela, kaj me čaka, ko bo mačeha odkrila, da ni jestvin in kdo jih je odnesel . . .

Zmenila sva se, da bom šla drugi dan, to je danes, k njegovi teti, da mi da nekaj obleke in legitimacije, katerih orožniki pri hišni preiskavi niso odkrili. Tudi potolažim naj starko, da si ne bo delala prevelikih skrbi. Obleko in papirje pa mu naj prinesem v gozd, kjer misli še prebiti to noč in del prihodnjega dneva. Samo pazim naj, da ga ne izdam, nehote seveda, orožnikom, ki bodo vsaj par dni gotovo imeli tetino kočo pod stalnim nadzorstvom. Označil je še natančno kraj, kam naj mu stvari prinesem, in nato se je bilo treba posloviti . . . Težko nama je bilo, obema, a tolažilo me je upanje, da ga bom danes še enkrat videla . . .

Odslej bom morala dnevnik skrbno skrivati, da ne pade orožnikom v roke, če bi se jim zazdelo, da tudi pri meni izvršijo hišno preiskavo. Saj se je gotovo že našla dobra duša, ki jim je naznanila, da sem Tinetova nevesta, nevesta političnega zločinca in begunca . . .

Vso noč sem se budna prevračala po postelji in nikakor nisem mogla zaspati. Glavo so mi težile razne misli o bodočnosti. Bogve, kaj vse mi bo še prinesla. Bojim se, da malo dobrega in prijetnega. V takšnih trenutkih čuti človek, kako tolažljiva je vera, ki nas uči, da je vse, da pride vse od

Boga, od večnega, neskončno dobrega Boga, da se zgodi vse le po njegovi volji in samo v človekovo dobro . . .

Posrečilo se mi je, da sem prenesla nekaj boljše obleke in perila od Tinetove tete k sebi v svojo sobo. Tudi njegov potni list, ki ga je imel skritega, v opravičeni slutnji, da ga bo nekega dne zelo potreboval . . . Nekaj perila sem dokupila dopoldne v mestu in popoldne sem šivala vanj njegove inicijale. Pri tem so mi solze kapale na šivanje in vendar sem čutila v srcu radost, da mu bom pripravila to malo presenečenje.

Vse skupaj sem zavila potem v majhen, ročen paket, ga skrila v cekar in se odpravila v gozd, kakor bi šla po jagode ali nabirat gobe . . .

Tine je ležal skrit v vresju sredi majhne jase v borovju, in skoro prestrašila sem se, ko se je nenadoma dvignil pred menoj. Sedla sem še jaz v rdeče vresje in mu zložila stvari v kovčeg. Povedala sem mu, da so bili orožniki že dvakrat v koči pri teti in so povpraševali po njem. Včeraj zvečer in danes navsezgodaj spet. Teta je bila že od njih izvedela, da je pobegnil. Zdaj dobro starko skrbi le to, da bi ga orožniki kje na njegovem begu ne ustrelili. Prišla bi se bila tudi ona poslovit od njega, a si ne upa, ker se boji, da bi ga ne izdala . . . Tine mi je napisal zanjo nekaj besed in me opozoril, naj spomnim starko, da bo pismo sežgala, da ne bo prišlo orožnikom v roke . . .

Potem pa je prišlo slovo, toda o tem ne morem pisati. Bolje je, ne misliti na to . . . Delal se je veselega in brezskrbnega, in vendar je tudi njemu drhtel glas . . .

Bom ga li še kdaj videla . . . ?

Ko je že izginil med brezami in nizkim smrečjem v smeri proti severu, sem se vrgla na obraz v vresje in jokala. Nisem si mogla pomagati . . .

Potem sem še dolgo sedela tam, ker nisem imela moči, da bi se vrnila med ljudi. Saj bi se izdala . . . Na poti domov sem našla nekaj gob, da so mi služile kot opravičilo za izlet v gozd . . .

Mačeha je seveda pogrešala živila. Dejala sem, da sem jih dala revni družini, ki je priprosjačila mimo. Jezila se je, češ, da sem neumna dobrosrčnica, ki bi vse razdala in zato nikoli ne bom ničesar imela, a denarja, ki sem ji ga ponujala v odškodnino, vendarle ni hotela vzeti.

15. avgusta . . .

Zunaj sije sonce, praznično oblečeni ljudje pohajajo po cestah in se vesele življenja, jaz pa sem tako sama . . . Nikogar nimam, s katerim bi se kaj pogovorila. Oče se je zakopal v knjige in piše neko razpravo ter je najrajši, če ga nikdo ne moti in ne vznemirja . . . Lojzika je v zdravilišču, da se docela okrepi pred poroko. Tja jo je poslal in plačuje zanjo njen ženin oziroma njegov oče, ki je dovolj bogat in kateremu sin ni dal preje miru. Vrnila se bo šele novembra . . .

Tineta pa tudi ni več . . .

Sicer prihajajo njegova pisma in razglednice, in vsako je zame in za njegovo teto nadvse velik dogodek. Toda pisma so vendarle samo pisma,

njega vkljub temu ni... Zadnje pismo je bilo odposlano iz Le Havre-a. Piše, da namerava v francoske kolonije, nudi se mu dobra služba na neki plantaži v Indokini. Dobil jo je po posredovanju nekega francoskega profesorja, s katerimi se je spoznal v Parizu in ki dobro pozna mali slovenski narod, tega stražarja evropske kulture pred navali Vzhoda... Bil je tudi že v Sloveniji...

Vsako Tinetovo pismo prinese malo tolažbe. Sicer pa morda nalašč noče pisati o težavah, ki jih mora prestajati, da bi me ne razžalostil. Saj tudi jaz pazim, da ne razkrijem v svojih pismih njemu žalosti, ki me mori. Preveč bi ga bolelo in nesrečen bi bil... Saj ga dovolj dobro poznam.

(*Dalje prihodnjič*).

Irena Kirm:

Dve duši

Rano nedeljsko jutro je zlatilo vrhove gorá in hribov. Človek, ki se je prebudil iz težkih sanj, ni mogel doumeti, da je ta kras vsakdanja stvarna pot novoprebujajočega se dneva. — Da! kakor lepa misel, čista, svetla in ljubeča, — da! prav tak nedeljski dan se napoveduje. Dan Gospodov!

Vrh griča je stal dom lep, trden in veren. Kot da bi se hotel skopati v soncu, — kakor v ogledalu, se je žarilo povsod v dišečo travo in gmajni.

Sredi njiv med pokošenimi razori pa je stopala mati, vsa v soncu in jutranjem hladu. Mislila je in uživala. Njenemu srcu ni več pelo hrepenje, ne življenje v prevarah. Ne! Ona je z dovršeno dušo, hipoma, vendar stopnjema mislila na srečo, ki jo uživa. Mati je, — mati mnogim — mati duhovniku! Postala je. Stopila je z dušo k vsakemu svojemu otroku. Vsakemu je to jutro darovala novi kos srca, ki je odplulo pred Stvarnika. Molila je!

Prišla je k sinu — duhovniku. Janko!... Stopila je na kraj poti in gledala v še skoraj temno dolino. Pod njenimi nogami še spi mestece. Tam je Janko, njen dragi, njeno hrepenje, nada in sreča. »Janko pozdravljen! — Gotovo si že pokoncu in študiraš to, kar te je sinoči trudnega vrglo k počitku. Janko, ali si truden? Alite črpajo skrbi, svete skrbi za duše, Tebi izročene?...

Janko bodi močan...

Že te vidim! — Ne, nisi truden, čil, krepak in lep. Janko, kako se ti poda beli kolar... Kako si moj, sinko, ves moj...«

Sin, ne veš in nikoli ne boš zaznal materinega srca, materine ljubezni, bolečin...

Ah, prav v materinstvu je tolika sreča, veš! — Janko, in ta sreča si ti, sinko — duhovnik.

Mati je v blaženstvu, ki je dano le njim, katere so dale Gospodu sebe in svoje, — zapela zahvalo — ne o počitku, ampak o novi pripravljenosti...

— — —

Mesto. Vse še tiho, mirno...

V prostorni sobi kleči pred Križanim mlad duhovnik — Janko. Njegov prvi rani pozdrav Njemu! Zgodaj je še . . . Dan je že dovršen v njegovi duši. Misli, ki jih bo ta dan raztresel med ovčice so vse uvrščene. Vesel je nedelje gospod Janko. Nedelja, duše, dan, ki bo tako bogato dodal k vsebini njegovega življenja!

Janko misli . . ., pri materi je. Duša mu je šla k njej po trenuten oddih. Gledal je mater, kot jo je videl vse počitniške nedelje, ki je stopala in se topila v soncu po travi med njivami.

Mamica, Bog s teboj! Mati bodi zahvaljena, da si mi dala življenje, da si znala tako zapečatiti mojo dušo pred vabami sveta. Mamica, duhovnica si . . .!

Ura je udarila pet. Zapustil je sobo, zapustil sliko najdražje in odhitel pred tabernakelj, kjer ga je že čakalo najboljšo Srce, da ga blagoslovi in pošlje v novi dan.

Mati in sin duhovnik!

— — —
O, da bi bilo dano vsem tistim materam, ki niso hotele življenj, vsaj drobec sreče, — da bi spoznale, kolika neizmerna sreča je biti mati, mati duhovnika Gospodovega.

V. J. R.:

ŽENA V GLASBI

(Nadaljevanje.)

Poleg slovenskih skladateljic naj še omenim izvajajoče umetnice, pevke in instrumentalistke. Pevke prevladujejo, vendar pa imamo tudi znatno število goslačic in pianistk ter par organistk, ki se poklicno bavijo z glasbo, bodisi kot virtuozi ali pedagoginje ali — največkrat — oboje skupaj. Imenujem naj le najbolj vidne.

— Slavnih spominov na umetnice naše krvi nimamo. Pač pa se je par svetovno znanih pevk rodilo na naših tleh in najbrže je bila vsaj ena ali druga našega porekla. Amalija Weiß, pravzaprav: Schneeweiß (1839—99) žena slovitega goslača Joahima, sijajna pevka (zlasti pesmi in oratorijev) je bila mariborska rojakinja. Amalija Materna, izborna dramatska pevka, je bila rojena 1847. l. v Sv Juriju ob juž. žel. in istega leta se je rodila v Zagrebu sopranistka svetovnega slovesa Matilda Mallinger. Učenka Joahima, violinistka Gabrijela Wiebrovetz, pa je rojena 1866. v Ljubljani.

Prvič je menda zazvenelo ime naše pevke preko naše meje, ko je leta 1895., po ljubljanskem potresu, kot solistika Glasbene Matice na Dunaju zapela Anica Verhunčeva. Istoimenska pevka, učenka prof. Gerbičeve, je bila po prevratu par let ena izmed prvih sopranistk belgrajske opere. Prof. Jarmila Lily Gerbičeva, hči našega pokojnega skladatelja Frana Gerbiča, je najprej delovala kot koncertna in operna pevka, na izrecno očetovo željo pa se je posvetila pedagoškemu poklicu; leta 1914. je otvorila lastno glasbeno šolo, na kateri poučuje še danes. Mira Dev-Costaperaria, sestra skladatelja

Oskarja Deva, je bila kot koncertna pevka znana širom naše domovine, še bolj pa Pavla Lovšetova, koncertna in operna pevka ter profesorica držav. konservatorija v Ljubljani — menda edina slovenska pevka, katere koncerti so vselej že v naprej do zadnjega kotička razprodani. Ponesla je našo pesem tudi v Ameriko. Za materjo stopa mlada koloraturka Majda Lovšetova. Leta 1931. sta zapustili ljublj. konservatorij dve odlični pevki, altistka Franja Golobova in sopranistka Anita Mezetova. Franja Bernot-Golobova, naša najboljša altistka, se je čez noč prelevila iz gojenke konservatorija v izborna operno moč; znana je tudi po svojih izredno uspešnih koncertnih nastopih doma in v inozemstvu. Anita Mezetova je po uspešnem studiju na Dunaju, (pri ge. Rado-Danieli) kjer je pri mednarodnem tekmovanju odnesla eno prvih nagrad, sprejela ponudbo belgrajske opere, kjer deluje še danes in je splošno priljubljena. V Beograd nam je odšla tudi ga. Cirila Škerlj-Medvedova, altistka, izborna in izredno kultivirana operna in koncertna pevka ter dramatska igralka; bila je tudi prva in prvovrstna voditeljica operne šole drž. konservatorija v Ljubljani. Zagreb pa nam je odtegnil sijajno operno in koncertno pevko, koloraturko Zvonimiro Župevec. Vera Majdičeva iz Kranja živi že več let kot priznana in priljubljena operna pevka v Nemčiji. V Berlinu, pri »Ufi« pa se kot pevka in filmska igralka vedno bolj uveljavlja Erika Druzovič, vsestransko izredno glasbeno nadarjena Mariborčanka. V Mariboru pa deluje kot prva operna in operetna moč mlada Ljubljancanka Julka Iglíčeva. Izmed pevk-pedagoginj naj še omenim Josipino Dolenc, Angelo Trost, Leni Lapajne in Zoro Ropas. Od naraščajnic pa smemo menda največ pričakovati od sopranistke Štefke Fratnikove, ki še studira na Dunaju, a je že večkrat pritegnila pozornost glasbenih krogov nase.

Izmed naših goslačic je vsekakor najbolj znana Fanika Brandel iz Maribora, ravno tako izvrstna virtuozinja kot učiteljica. Po turnejah svojega bivšega tria je cenjena tudi daleč preko naših mej. Neumorno delavna vodi tudi koncertni biro Glasbene Matice v Mariboru. Izmed njenih učenk naj omenim Francko Ornikovo, članico radijskega orkestra in komornega tria: violinistka Ornikova, čelistka Hilda Folger-Lobejeva in pianistka Silva Hrašovec. Na ljubljanskem konservatoriju pa deluje kot profesorica in v koncertih kot izborna violinistka ga. Vida Hribar-Jerajeva, izredno nadarjena hčerka prof. Karla Jeraja in pesnice Vide Jerajeve.

Prva izredna slovenska pianistka, ki je že pred vojno končala studije na praškem konservatoriju, je Vida Prelesnikova. Toda nikdar se ni posvetila izvrševanju svojega poklica, zakaj prekmalu je postala žena znamenitega, tudi med nami splošno znanega in priljubljenega češkega dirigenta Vaclava Talicha. Za njo je leta 1910 istotam končala svoje studije Dana Koblar-Golia. V Ljubljani je par let delovala kot učiteljica na Glasb. Matici. Z gospo Lovšetovo jo je peljala pot širom Jugoslavije, leta 1928. pa je imela svoj zadnji samostojni koncert, kajti že naslednje leto je nenadoma preminula — v cvetu svoje življenjske in umetniške sile. Leta 1919. je — tudi v Pragi — absolvirala ga. Mimi Švajgar-Šmalc, naši javnosti po kon-

certnih nastopih, po turnejah z go. Costaperaria in tenoristom Šimencem, po nastopih na raznih akademijah in v radiu ter kot prof. ljublj. kons. znana pianistka. Ljubljanski konservatorij pa je leta 1923. kot prva pianistka končala Jadviga Poženel, por. Šmalc. Tri leta pozneje pa ga je končala Zora Jarnikova, mlada, čisto izredno nadarjena umetnica; njene igre ne pozabi nihče, kdor jo je le enkrat slišal — žal se jo sliši tako poredko. Kot profesorica sedaj deluje na konservatoriju v Ljubljani. Ga. Marta Oster-Valjalo, temperamentna učenka prof. Janko Ravnika, je že od svojih prvih nastopov zbujala splošno pozornost in pohvalo. V Celju pa se udejestvuje kot pianistka, tenkočutna spremljevalka in pedagoginja ga. Mira Sancin.

Poklicnih organistk je baje pri nas na deželi še dokaj, toda taki, ki to ime po zmožnostih in studijah resnično zaslužita sta, le dve. Obe sta z odličnim uspehom absolvirali pri prof. Antonu Foersterju. Prva je že kot komponistka imenovana Mati Eleonora Hudovernik, ki že nad 50 let orgla in vodi petje v ljublj. nunski cerkvi. Mlajša je gospa Ana Lavričeva, ki vrši organistovsko službo kar v dveh ljublj. cerkvah: pri sv. Jožefu in v Križankah. 10 let pa je poleg tega še delovala v trnovski cerkvi.

Poleg pesnic in pisateljic, slikaric in kiparic imamo torej Slovenci toliko glasbenic, da se lahko mirno postavimo poleg drugih, številčno toliko močnejših narodov.

M. Stepanova:

ZMAGA

V tistih dneh zažigala kadilo sem v oltarje svojih sanj.
In srcu nisem dala govoriti,
ničemur nisem dala vânj
takrat, ko je slovo vse rosno še lebdelo v meni.
Slovo od doma v zadnjih jasnih dneh,
ko davno že na ustnih mojih otrpnil je brezskrben smeh.
Življenje me hotelo je imeti celo.
S srcem stisnjenim,
kri komaj je še bdela,
sem životarila naprej.
Takrat preplašil me je Tvoj korak
obrnjen k meni.
Izza zidu si stopil nem,
z govorečimi očmi in žgočimi ko letni dan
sredi poljan
cvetočih, vonjajočih.
Od tē je žgalo z žarkim ognjem
in me metalo na grmado teže doživetij,
da sem neredko morala zbežati:
sicer omahnila bila bi v tvoj objem.

Kako bi ne?!

Edini, ki samotnemu cvetu poskušal okno v sonce si odpreti.

Le kaj od mene hotel si imeti?!

Izza zidov,

od koder Tvoj korak za mano je iskal,
so dihale dvorane širne.

Razkošno cvetje je dehtelo iz vaz:

mimoze vonj ni vonjal manj

od žive sohe Tvoje žene divne.

A ti iznova vedno želel si moji kras.

Metala sem najgrše blato v tvoje lice,
nekoč celo ti pljunila v obraz . . .

A ti iznova vedno želel si moj kras.

in si molčal,

med tem, ko jaz sem zvijala se v žgoči bôli:

izza zidov so dihale dvorane širne,

za njimi ženine oči so zrle čudovito mirne,

ko ti pred mano stal si: zapeljujoči kip . . .

Ne veš, da zmožna bila sem podreti tisti kip

zidovje vajinega doma!

Mimoze cvet iz dehtečih vaz

razsipati, zmetati kras

v brezdanje globočine . . .

Za konec igri, ki je nikdar ne bil bi smel igrati!!!

— — — —

Z muko mi uspelo samo k sebi je pozvati.

Tedaj vso pezo: biti človek —, sem spoznala,

izmučena do smrti sem v dâlj zbežala.

Samson ni mogel biti močnejši od mene.

Smersu Rudolf:

Preskrba brezposelnih delavcev

Vsako zimo se znova nahajamo pred vprašanjem, kako preskrbeti naše brezposelne delavce in nameščence. Število brezposelnih je sicer v primeri s prejšnjimi leti zelo padlo, vendar imamo med nami še vedno mnogo brezposelnih in še vedno moramo iskati rešitve tega vprašanja.

V zadnjih letih smo mnogo čitali o tem vprašanju in slišali mnogo bolj ali manj pametnih predlogov, ki naj bi to zlo odpravili. Izkazalo pa se je, da se to zlo odpraviti sploh ne da, ampak se da kvečjemu omejiti. Povesod tožijo zlasti nad tem, da ni mogoče dobiti in zbrati dovolj sredstev za podpiranje brezposelnih. Samo s pomočjo prispevkov, ki jih plačujejo zaposleni delavci za brezposelne, se ne more dovolj zbrati. Treba bi bilo

dobiti druge vire. Tudi načelo: »Brezposelnim dajmo dela namesto podpor«, ne prinaša popolne rešitve; taka dela so zelo draga in brezposelni tudi niso sposobni za vsako delo.

Noben del naroda pa tako žalostno ne trpi pod težo brezposelnosti, kot ravno mladina. Tako se danes med brezposelnimi nahaja največ mladina in to mladina onih najboljših let življenja od 25 do 35 let starosti. Nekoč je bila predprava mladine, da je bila optimistična in idealna. Danes ji pa okoliščine življenja ne dopuščajo več nikakega optimizma. Vsak poklic se brani novih mladih moči. Sposobnost in moč in volja do dela ruši mehko životarjenje v brezposelnosti. Večno brezdelje izpodkopava počasi, ampak z grozno sigurnostjo vso voljo do dela in življenja naše generacije. Tako bi bilo razumeti, da bo vsa ta mladina sčasoma prešla v revolucionarna gibanja, ker se jim bo to zdelo kot edini izhod iz časa, ki jim ne more ustvariti pogoje za človeka dostojno življenje.

*

V sosednjih državah vidimo napore državnikov, kako pomagati brezposelnim. Eni pravijo: Izločiti se mora predvsem dvojni zaslužek, v slučaju, da moževo delo nudi garancijo za dostojno življenje. Zniža naj se tudi starostna mera pokojninskega zavarovanja. Skrajša naj se tudi delovni čas in podaljša študijska doba, če bi to res dovedlo do omejitve brezposelnosti. Organizirajo naj se združna izseljevanja v okviru meddržavnih pogodb, ki naj uvedejo moderno kolonijalno politiko. Iz zadnjih let je zanimiv poskus dunajske zvezne vlade, kako bi se vsaj delno razvozljalo to zamotano vprašanje. Napravila je namreč sledeči načrt, ki tiče zlasti poročene uslužbene ženske. Sleherni žena, katere mož je v službi (s pokojninskim zavarovanjem) in prejema mesečno več kot 340 šilingov, mora izgubiti službo. Moževa plača naj bi v tem primeru zadostovala za preživljanje obeh. Ako ima mož srednješolsko izobrazbo, se ta količnik zviša na 400 šilingov, a možu z univerzitetno izobrazbo na 460 šilingov. To velja za zakonce brez otrok. Hranilci družin so vpoštevani toliko, da družine z več kakor tremi otroci sploh ne pridejo v poštev te odredbe. Za prvega otroka se odračuna od mesečne plače 60 šilingov, za drugega in tretjega otroka pa po 120 šilingov. Tudi za druge sorodnike, ki jih zakonca vzdržujeta se odračuna po 60 šilingov. Celo to se vpoštevava, da zakonca vzdržujeta druge nesorodne potrebne osebe. Službo bodo izgubile žene, ki so v službi države ali v službi kakšnega fonda, ki ga zgoraj naštetih ustanov ali pri deželi, občini ali javni korporaciji ali pri Narodni banki.

Nas seveda zanima predvsem, kako je za brezposelne delavce in namščence preskrbljeno v naši državi.

Občine, banovine in država so dolžne skrbeti za vse državljane zlasti še za one, ki si sami ne morejo dosti pomagati. Večje občine izvajajo tudi razna javna dela, večinoma pa pomagajo samo z majhnimi podporami. Banovina pomaga brezposelnim z delom. Vršni javna dela, oziroma zaposluje brezposelne tudi pri rednih delih. Država pa rešuje to vprašanje na eni

strani z javnimi deli, na drugi strani s podpiranjem brezposelnih potom javnih borz dela.

Letos se je to podpiranje brezposelnih potom javnih borz dela precej spremenilo in je prav, ako temu posvetimo nekaj besedi.

Na osnovi § 87. točka 12. finančnega zakona iz leta 1937-38 je letos 1. januarja izšla uredba o preskrbi brezposelnih delavcev. Uredba je precej obširna, obsega 150 paragrafov in podrobno ureja vso pomoč, ki naj jo prejemaajo brezposelni od javnih borz dela. V občih uredbah je popisan ustroj javnih borz dela, njihove pravice, njihove naloge ter postopek pri ustanavljanju in ukinitvi javnih borz dela. Javne borze dela so osnovane na načelu samouprave. Interesenti t. j. delodajalci in delavci po svojih predstavnikih sami upravljajo borze dela. Uredba podrobno govori o postavljenih, izvoljenih in dodeljenih članih samouprave. Nato so v uredbi določila o raznih odborih. Potem je govor o upravi in sicer o srednji upravi in o pokrajinskih upravah, strokovnih borzah dela ter o administraciji.

Važno pa je četrto poglavje, ki govori o podporah. Brezposelni delavci uživajo sledeče podpore:

1. redne podpore,
2. podaljšane podpore
3. potne podpore
4. izredne podpore v gotovini in v naravi.

(Dalje prihodnjič)

Deklica na tuje gre...

Pozdravljena mi, Vigred, in vse njene zveste dopisovalke in vsi dragi čitatelji, pozdravljeni iz daljne Amerike, iz milijonskega mesta Cleveland!

Ko sem se mudila lansko poletje v lju-bi rojstni domovini, in ker nisem bila sposobna za drugo delo kakor za čitanje (doma sem namreč zbolela) mi je sestra Lojzka prinesla vsakovrstnega čtiva, med njim tudi lepo in lično povezano Vigred. Takoj pri prvem zvezku sem jo vzljubila in sklep moj je bil, da si jo moram takoj naročiti. Sedaj tu vsak mesec redno dobivam ta poučljivi ženski list, ki je zanimivo in lepo urejevan in sem nad vse zadovoljna z njim. — Kako lepo piše n. pr. v tretji številki. Vse le za matere in njim v počast. Da, res lepa gesta, ko se je ustanovil ta praznik. Tudi tu v Ameriki imamo me matere dan in sicer drugo nedeljo v

maju. Takrat se prirejajo vsakovrstne parade, zabave, igre, vse le za matere. Ali bi si kdo upal misliti, da matere preveč častimo, da morda ne zaslužijo kaj enakega?! Mati je in ostane mati, edina, ki se največ žrtvuje za dom, po domu za narod in po narodu za vse človeštvo. In kaj zasluži za to? Mnogokrat, največkrat nič. Ali pa zbadljivke in nehvaležnost iz desne in leve. Mi gledamo, pa ne vidimo tiha skrita trpljenja, pritajene žrtve, ki jih doprinašajo ena za drugo. Posebno naše slovenske matere, največkrat mučenice, vse premalo spoštovane.

Tukaj kupujejo otroci svojim materam najrajši cvetice. In sami jih nosijo na prsih. Če jim mati še živi, rdeč nagelj, za mrtvo materjo pa nosijo bele cvetke. Na materinski dan se še tako slab otrok spomni svoje matere. Misli nanjo, dokler

mu je cvetka na prsih še sveža, ko pa se osuje, se osujejo v pozabo tudi otrokovi spomini.

Tudi jaz sem na materinski dan imela lep dišeč rdeč nagelj. Moja mamica še živi, hvala Bogu, le da jo vedno vidim v duhu, kako so jo oblivale grenke solze tisti dan, ko sem odhajala nazaj v ta moj novi svet. — Mama, zakaj ste tako neuto-lažljivo jokali? Saj še pridem domov, da prav gotovo pridem!

Na prireditvi, ki so jo priredili naši otroci farne šole Sv. Vida, sem bila globoko ginjena. Posebno me je ganil lep nagovor, ki ga je imel č. g. kaplan Matija Jager. Govoril je kakor še nikdar, in ko je iz Vigredi citiral o Turšičevi mami, so me skoro solze polile. Res, človeku se nehote zazdi, da zna tako ljubiti samo slovenska mati, in tako spoštovati samo njen sin.

Večkrat mi pride, da poiščem v Vigredi tisto mesto o Turšičevi mami. V duhu jo vidim, kako je vsa prepolna ljubezni, kako gleda skozi edino okno svoje sobe po lepem Krškem polju — saj od tam sem tudi jaz doma — in kako misli na ljubega sina Poldka, ki spi večno spanje v podnožju Trške gorice.

Mojim prijateljicam dam vsak mesec prečitati to ljubo Vigred in upam, da si bo drugo leto več slovenskih žena naročilo ta zanimivi in podučni mesečnik.

Ob koncu pozdravljam vse urednice, dopisovalke in čitateljice in ostajam zvesta naročnica Vigredi! Francka Kodrič, roj. Vene.

Spoštovana in draga gospa! V imenu vseh se pristrčno zahvaljujem za pozdrave, ki nam jih pošiljate. Vesele smo, da se nas spominjate iz tiste daljne čudovite dežele, ki vsakemu tukajšnjemu človeku diši po zlatu in — sreči.

Vesele smo tudi, da Vam ugaja Vigred. Po naših močeh gremo za tem, da ustrezamo veliki večini naročnic, in kakor vidimo, hvala Bogu, naše prizadevanje ni zastonj. — Več takih mater, kakor je bila Turšičeva, bi bilo narodu v blagoslov. Toda kdo jih bo vzgojil? Zopet matere. — Zastavi lopato, kdor je poklican, da dela, in Bog ne bo pozabil priti s svojim bla-

goslovom. V brezdelju prekrizane roke bi nam znale prinesiti prokletstvo.

Oglasite se še kaj, saj so nam glasovi iz tujine kakor glas fanfare, ki veže enako misleča srca in jih združuje v občutju skupnosti in nepremagljivosti.

Pozdravljamo Vas in Vaše drage prijateljice! Bog z Vami! Vdana Marija.

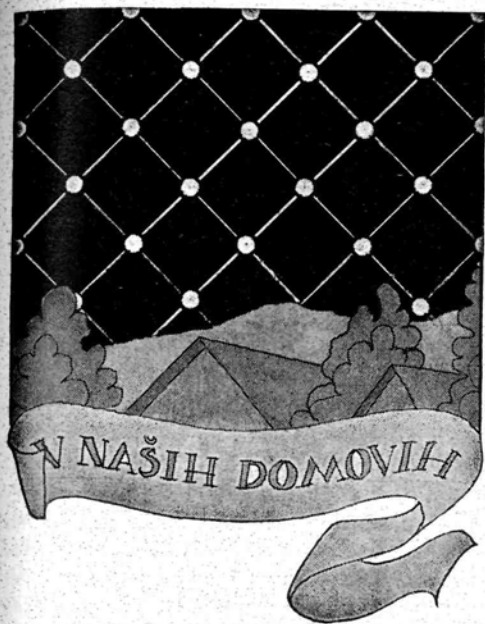
RENČANKA

Draga dekleta! Ker so nas pozvali vse, prav vse, naj se oglasimo v naši »Vigredi«, sem se končno tudi jaz odločila, da napišem par vrstic. Ista usoda nas združuje, zato se naj s takimi prisrčnimi pismi v duhu spoznamo; in čeravno daleč druga od druge in daleč od domovine, se za trenutek v mislih združimo in pozabimo na naše težko življenje.

Danes so mi prišle na misel tiste bogate mamice in varuhinje njihovih otrok. Zdi se mi, da ne bi hotela biti bogata mamica, ki pušča otroka drugim, samo da se lahko prosto zabava in naspri po mili volji. Otrok je prepuščen drugim in skoro niti ne pozna materine ljubezni. Ali je varuhinja dobra ali slaba, to navadno taka mati nima časa opazovati. Dostikrat se prigodi, da se od takih otrok čujejo prav grde besede, ki jih seveda sami ne razumejo. Pameten človek se zgrozi nad tako duševno bedo, posebno še, če sliši smeh varuhinje, kot bi otrok povedal bogve kaj pametnega in imenitnega. To so zelo žalostne reči, ki dajo človeku mnogo misliti. — A tudi nekaj lepega Vam moram povedati. Nekajkrat sem bila navzoča pri prav ljubkem prizoru: trileten deček (druge vere in narodnosti) je vsak večer zmolil pred Marijino podobo »Sveti angel«, in sicer v slovenskem jeziku. Počasi in razločno in tako ganljivo, da so mi silile solze v oči.

Dekleta — varuhinje, zavedajte se, da je ta poklic zelo, zelo odgovoren. Kakor morate paziti na otrokovo telo radi gospodarja, tako morate paziti, če ne še z brezprimerno večjo odgovornostjo, na njegovo malo dušico radi Boga, stvarnika tega malega bitja. In tudi otrok sam Vam bo ta trud povrnil. Še v poznih letih se Vas bo spominjal s spoštovanjem in hvaležnostjo.

Ostanimo zveste Bogu in domovini! Vsem iskren pozdrav!

VSE SE TI PONUJA!

Kamorkoli greš, kamorkoli pogledaš, povsod vidiš vse polno božjih darov, ki se ti ponujajo v razkošni obilici. Gospodinji ni treba več s trudom premišljevati, kaj bo dala v lonec, da bo zadovoljila svojo družino, samo poseči ji je treba na bogato obloženo mizo, ki nam jo sedaj nudi narava, in vsi bodo zadovoljni. Ne bila bi pa prava gospodinja, če ne bi skušala od tega obilja vsaj nekaj prihraniti za slabše čase. Zato ima prav sedaj največ dela s konzerviranjem in vkuhavanjem. Leto je dolgo in mnogo skrbno pripravljenih kozarcev se izprazni, preden bodo zopet prve češnje in jagode, koliko marmelade pripravijo do tedaj naši otroci! Glejmo, da bomo to upoštevale in svežih shrankov ne takoj načenjale, potem pa v najhujšem času drago kupovale manj vredno blago v trgovinah. Poznam gospodinje, ki vse vesele kažejo svojo tako srečno skuhano marmelado, čez teden dni so pa že zopet kozarci prazni, češ: »Tako je bila dobra, da so jo otroci takoj pojedli.« Sem res radovedna, kateri otroci je ne bi pojedli, če jo jim pusti! A koliko rajši in s koliko večjim pridom bi jo snedli čez pol leta, če bi jo bila modro spravila! Vsak teden vestno preglej svoje shranke in popravi, kar grozi, da se bo pokvarilo. Če vidiš, da se v marmeladi dvigajo zračni

mehurčki, jo takoj prekuhaj in zopet shrani; če se ti pri kompotih kali voda, je treba tudi prekuhati, nasprotno pa, če se ti kali jesih pri sočivju v kisu, mirno počakaj, da se zopet očisti in samo poberi smetano, ki se je nabrala na vrhu. Shramba za vkuhano sadje naj bo suha in zračna. V zatohli, vlažni kleti se ti bo gotovo vse pokvarilo, če si pri vkuhavanju še tako pravilno in skrbno postopala.

H koncu lanske sezone je »Vigrednica« A. J. vprašala, če bi se sadje ne moglo vkuhavati z medom mesto s sladkorjem. V »Slovenski kuharici« S. M. Felicite Kalinšek je nekaj navodil za ta postopek. Tako vkuhano sadje pa ne prija vsakemu okusu, ker se razločuje od onega s sladkorjem. Priporoča se pa posebno za bolnike, ker je obenem redilno in zdravilno sredstvo.

Hruške z medom. Žlahtne, dobro zrele hruške olupj in prereži čez pol ali na štiri dele in stehtaj. Za 1 kg hrušk zavri 70 dkg, če mogoče lipovega medu in $\frac{1}{4}$ l vode, deni vanj hruške, da tu malo prevro, nato jih dobro pokrij in pusti, da stojijo na hladnem dva dni, na kar jih zopet prevri, pokrij in odstavi; tako stori še tretji-krat. Še vroče zloži v majhne steklenice in zaveži. Shrani jih na hladnem, suhem prostoru. Ker pa ima med to lastnost, da se rad kisa, je dobro, da sadje, z medom kuhano, večkrat pregledaš, ter ga, če to zaznaš, prekuhaš takoj še enkrat.

Pravtako pripraviš dobro zrele, a še čvrste češplje, ki jih pa olupj. Za breskve in marelice vzemi 80 dkg medu na kilogram sadja.

Brusnice z medom. 70 dkg medu in $\frac{1}{4}$ l vode zavri in stresj vanj 1 kg izbranih brusnic. Ko so zavrele, jih pokrij in postavi na kraj štedilnika, kjer naj polagoma vro, da postanejo prozorne, medtem jih parkrat rahlo prepolji, pa zopet pokrij ali pa zmešaj, toda pazi, da jagod preveč ne zmečkaš. Še vroče napolni v steklenice in zaveži.

M. K. iz T. želi navodila za kuhanje domačega mila. Ker bi to utegnilo zanimati tudi druge, prinašamo večkrat preizkušeni recept: V 9 l luga iz bukovega pepela deni 3 kg loja in 1 kg lužnega kamna, ki ga dobiš v drogeriji ali apoteki. Vre naj počasi 3 ure. Medtem večkrat premešaj in pazi, da ne skipi. Če hočeš milo še zbolj-

šati, dolij $\frac{1}{4}$ l čistega terpentina in pusti vreti še $\frac{1}{4}$ ure. Potem vlij v primerne posode in postavi na hladno, da se strdi. Čez par dni zreži na primerne kose in shrani.

M. K. iz R. ima vse polno raznih želja, ki pa kažejo, da še ne hodi dolgo v našo kuharsko šolo. Želi boljše močnate jedi in torte, katerih smo pa že letos in posebno še lani prinesli lepo število. Le naj naroči ali vsaj prebere te letnike! Potem pa naj sporoči nove, še ne opisane želje! — Tudi ocvrti grah na juhi je bil že na sporedu in ne kaže ponavljati. Masleno testo (Butertajk) se pa zdaj poleti zelo težko dela, kjer ni hladilnikov ali ledu. Ker ima pa morda še kaka čitateljica skrito željo po maslenem pecivu, smo danes uvrstili masleno testo in kremove rezine.

Masleno testo. $\frac{1}{4}$ kg dobrega presnega masla, čajnega ali iz kisle smetane, — iz takozvane topljene smetane je zrnčast in za masleno pecivo neprimeren, — torej $\frac{1}{4}$ kg svežega presnega masla pregneti z lesenim nožem, oblikuj prst debele, štirioglate plošče in postavi na hladno. Iz $\frac{1}{4}$ kg mehke bele moke, 1 rumenjaka, soka $\frac{1}{4}$ limone, soli in do $\frac{1}{8}$ l mrzle vode naredi mehko testo, ki ga svilnato gladko vgneti. Ko je testo počivalo $\frac{1}{4}$ ure, ga razvaljaj za prst debelo, da bo pravitako široko in trikrat tako dolgo kot maslena plošča. V to testo zavij masleno ploščo, pri krajih dobro stisni in pusti zopet 10 minut na hladnem. Zdaj testo previdno razvaljaj, pregani trikrat podolgem in počez in postavi za pol ure na hladno. Ko valjaš, premikaj valjar samo v eni smeri, in sicer od sebe. Čez $\frac{1}{4}$ ure zopet prevlaj in zloži. To ponovi še dvakrat, da bo testo štirikrat prevaljano in zloženo. Seveda mora testo med vsakim valjanjem počivati 10 minut do pol ure. Ker je to delo precej zamudno in v nedeljo ali če imaš goste, nimaš dovolj časa, da bi delala masleno testo, ga lahko narediš prejšnji dan, zaviješ čez noč v vlažno krpo in drugi dan takoj uporabljaš. — Za kremove rezine zvaljaj testo v dve enaki, za nožev rob debeli plošči, položi na s papirjem pokrito pekačo, večkrat prebodi z vilicami, da ne dela mehurjev, namaži z raztepenim jajcem in speci v zelo vroči pečici. Medtem pripravi kremo: Stepi v trd sneg 2 be-

ljaka, dodaj 4 dkg sladkorja z vanilijo, stepaj še pet minut in postavi vstran. Mešaj 3 rumenjake, 6 dkg moke, 10 dkg sladkorja in 4 žlice mleka, da bo prav gladko, dolij med vednim mešanjem $\frac{1}{2}$ l vrelega mleka in postavi na štedilnik, da počasi zavre in dobro prevre. Medtem ves čas mešaj ali stepaj z metlico za sneg. V vročo kuhano kremo zamešaj 3 liste v mrzli vodi namočene želatine in mešaj, da se stopi, potem še rahlo primešaj pripravljene in oslajeni sneg in napolni med pečeni masleni plošči. Potresi s sladkorjem in čez nekaj ur zreži z ostrim, toplim nožem na lepe rezine. Lahko pa spečeš tri plošče in dvakrat nadevaš, kakor ti pač bolj prija. Če se ti je masleno testo lepo posrečilo, poskusi s sadnimi rezinami, ki so prav zdaj zelo v navadi. Namesto cele plošče, speci 12—15 cm široke trakove, ki jih tudi nadevaš s kremo, samo, da menjaš okus. Tako vzameš n. pr. za limonovo kremo mesto mleka isto množino belega vina, nekoliko zmešanega z vodo in mesto vanilije sok dveh limon, za kavno kremo vzameš tričetrta mleka in $\frac{1}{4}$ močne črne kave, za rumovo kremo daš mesto vanilije žlico ruma in zamešaš med toplo kremo 5 dkg čajnega masla. Z eno teh krem nadevaj dva maslena traka in namaži z njo tudi ob krajih in na vrhu. Če imaš brizgo ali samo vrečico z raznimi tulci, nabrizgaj na vrhu ob obeh straneh lep rob, med katerega natreseš jagode, maline, olupljene in razrezane koščke breskev ali marelic itd. Po vrhu pa poliješ z vinsko ali jabolčno hladetino. Za vinsko hladetino vzameš $\frac{1}{8}$ l z vodo mešanega in primerno oslajenega belega vina in med vročega zamešaš 3 listke, v mrzli vodi namočene želatine. Za jabolčni žele pa zreži prav drobno $\frac{1}{2}$ kg še zelenih neolupljenih jabolk s pečkami vred, dodaj sok 1 limone in zalij s toliko vode, da so jabolka pokrita. Potem jih kuhaj, da se popolnoma zmehčajo ter precedi skozi moker prtič. Na $\frac{1}{4}$ l precejenega soka kuhaj $\frac{1}{4}$ kg sladkorja, politega z $\frac{1}{8}$ l vode, da se kapljica strdi, če jo kaneš v kozarec mrzle vode, dodaj jabolčni sok in kuhaj še 12 do 15 minut, da se strdi, če vliješ kavno žličko tekočine v plitvo posodico in postaviš v mrzlo vodo. Žele in hladetino vliješ čez sadje, ko je toliko shlajeno, da se za-

ženja trditi. Zdaj, ko znamo masleno testo, bomo še večkrat poskusile, kaj se vse dobrega z njim napravi!

Orehov zvitek. Zvitek je vedno zelo hvaležna in izdatna sladica, ki se skoraj vedno posreči, če se le malo pazi. V čisti železni ponvi žgi temnorjavo kavno žlico sladkorja, zalij z žlico vode in pusti prevreti. V trd sneg 4 beljakov dodaj 3 dkg sladkorja in stepaj še pet minut, potem primešaj 4 rumenjake, še 5 dkg sladkorja, 5 dkg zmletih orehov ali lešnikov in nazadnje prav rahlo 6 dkg moke in pripravljeno sladkorno barvo. Zmes namaži na z namazan in z moko potresenim papirjem obloženo pekačo za prst debelo in hitro speci v dobro segreti pečici. Važno je, da hitro spečeš in ostane plošča mehka in prožna, da se bo lepo zvijala; če se predolgo peče, se osuši in potem lomi. Tak zvitek pa ne bo nikdar lep in ti ne bo delal časti. Vsak zvitek more biti pečen v 10—12 minutah. Če v tem času ni dobil dovolj barve, je bila pečica premalo segreta in zvitek se bo lomil. V tem slučaju ga raje zreži na enakomerne trakove in zloži v rezine. Če si ga pa lepo in hitro spekla, ga prevrni na s sladkorjem potreseno desko in odstrani papir. Medtem pripravi kremo. Za kremo mešaj v kotličku na štedilniku 6 dkg sladkorja, 1 jajce, 3 dkg moke, 1 zavitek vanilijevega sladkorja, $\frac{1}{4}$ l mleka in 5 dkg zmletih orehov ali lešnikov, da dobro prevre, potem prilij še žlico ruma. Še toplo kremo namaži na pečeno ploščo in tesno zvij. Nekoliko kreme prihrani. S to namaži zvitek tudi zunaj in ga potresi z zmletimi orehi ali lešniki. Čez dve uri ga lahko zrežeš in postrežeš.

Marica Berce:

»DELAJMO, DOKLER JE DAN!«

Gledam in poslušam . . . Nekateri ljudje imajo velike, številne in težke dolžnosti, a zmorejo vse, ker jih vrše mirno, preudarno, z veseljem, po gotovem načrtu — in za njimi se niza nepretrgana veriga zaslug in vrednot. Dodelano delo je zrcalo naše osebnosti, je merilo naše veljave.

In ta vrsta ljudi hodi jasnega čela, odločnih in samostojnih korakov, z načrti, z močjo usmerjeno v dolžnost in za vsakega, če ga potrebuje imajo še časa.

Drugi . . . se nervozno, slepo, godrnja-

je, brez načrtov zaletavajo iz dela v delo, »frfrajo« in tarnajo, si delo prelagajo in izgovarjajo, zraven se pa bliska in gubanci izraz, jasen dokaz, da jim je delo težko breme — ne pa ljubljeni prijatelj.

Delo je dar božji, razvija duševne in telesne sile in jih utrjuje. Oblikuje srce in utrjuje voljo, blaži strasti, pomaga, da se težki spomini hitro pozabijo. Je vir najčistejšega trajnega veselja in ponosa. Delo je zagotovilo poštene in dostojne prihodnosti. Je najiskrenejši prijatelj. Koga delo najzvesteje spremlja? Gospodinjo.

Vsaka gospodinja, ki spada v prvo vrsto ljudi, sprejema delo kot dar božji in dela.

- 1.) premišljeno in preudarno,
- 2.) po gotovem načrtu,
- 3.) po najhitrejšem in najcenejšem načinu.

Taka gospodinja bo našla v kljub ogromnemu letnemu in jesenskemu gospodinjskemu delu še toliko časa (ker čuti potrebo in dolžnost), da bo konservirala veliko sadja in zelenjave za zimo in spomlad.

Delajmo, »dokler je dan!«

Na vprašanje neke gospodinjice: »Zakaj se odpre vsaka steklenica *graha* sama, če je tudi ponovno natančno po receptu segreta . . .« Dodam, da je treba izredne pozornosti že pri izbiri zemlje za setev graha, zlasti onega, ki ga nameravamo konservirati. Grah je rastlina, ki spada v II. razred rastlin, namreč med rastline, ki so hvaležne za že enkrat izrabljeno zemljo. Ugodno uspeva grah na rahli apneni gredici, ki je bila lani pognojena s hlevskim gnojem in kompostom. To gredo prekoplji par dni pred setvijo graha in potrosi le s pepelom. Sveže gnojena zemlja povzroča na grahu bolezni, ki kvarijo — preprečujejo trpežnost konserv. — Razvito zrnje lušči in prebiraj s čistimi rokami in devlji v čisto posodo, s čisto vodo ga operi!

Konserviranje stročjega fižola. Najcenejši, najlažji in najizdatnejši način je sušenje stročjega fižola. Mlado stročje, ki ima še ne razvita zrna otrebi in razreži na 4 poševne ali podolžne koščke — rezine. Oprane daj v slan krop, da vro 5 minut. Ocejenege daj na lesu, v kateri ga sušiš v tanki plasti na ohlajenem štedilniku ali pečici. Med sušenjem ga večkrat premešaj. Dobro posušenega daj v prozorne vreče in obesi v suhem in zračnem

prostoru. Predno nameravaš kuhati suh stročji fižol, ga namakaj čez noč, drugi dan pa kuhaj v isti vodi, kjer se je namakal.

Stročji fižol v soli. Mlad stročji fižol otrebi, drobno zreži, stehtaj in vlagaj v kozarce, porcelanasti lonec ali leseni škaaf in soli plast za plastjo tako, da porabiš na kg fižola 15 do 20 dkg soli. Fižol pregrni s prtičem, daj deske in obteži, da stopi slanica čez njega. Hrani na hladnem, snažnem in suhem prostoru. Od časa do časa ga umij kot kisló zelje. Predno fižol rabiš, ga večkrat dobro operi, da ne bo preslan.

MOJSTRSKI IZPIT ZA GOSPODINJE!

Ako bi morale žene polagati mojstrski izpit v gospodinjstvu, bi se jim gotovo stavilo tudi vprašanje: kako se odpravi nesnaga iz perila? Gospodinje morajo namreč vedeti, da prodre nesnaga v samo tkanino ter se utrdi med vlakenca, pa je treba radi tega prati samo z dobrim jednatim milom, kakor je SCHICHTOVO MILO »JELEN«, ako se hoče nesnago temeljito odstraniti. — Dolgoletne skušnje tvrdke SCHICHT v izdelavi mila dajejo jamstvo vsaki gospodinjji, da bo ostalo njeno perilo dolgo lepo in dolgo ohranjeno.

Stročji fižol v kisú. Nežen fižol v stročju, z nerazvitim zrnjem otrebi in kuhaj 5 minut v vreli vodi. Ocejenega polij z vrelim kisom in ga pusti v njem do drugega dne. Nato ga vloží v kozarec, ali porcelanast lonec, vmes daj lavorov list, cel poper in šalotko. Zalij z močnim kisom — s katerim si ga poparila, na vrh daj za prst olja, zaveži in hrani na hladu. Če je fižol prekisel, ga namakaj nekaj časa pred uporabo v mrzli vodi.

Kisle gobice. Prav majhne, sveže in popolnoma čvrste jurčke obreži do čistega, operi jih v mrzli vodi in daj kuhat v slan krop, da vro 5 minut. Prekuhane odcedi in daj v vrel kis, v katerem se je kuhalo malo muškata, popra in kopre. Posodo s kisom, ko si dala v njo gobice, odstrani od ognja. Popolnoma ohlajene gobice odcedi, vloží v kozarec in zalij z istim kisom, da stoji čez gobice, na vrh nalij za prst

olja, zaveži s pergamentom in čisto krpo in hrani na hladu.

Za konserviranje stročjega fižola v kisú, za gobice, kumarce in papriko jemlji vedno le vinski 9%-oster, nerazredčeni kis, Esenca ali razredčeni vinski kis se ne priporočata, konzerva se lahko pokvari, esenca pa škoduje zdravju.

M. J.:

PRVA POMOČ PRI NEZGODAH

Nezavest.

Vzroki nezavestnosti so lahko različni. Slabotni ljudje često omedle v prostoru, kjer se nahaja veliko oseb in biva izprijen zrak. Omedli se tudi pri veliki izgubi krvi. Krvne žile v možganih se zožijo, srce oslabi, človek izgubi zavest.

Nezavestnega človeka položimo tako, da mu leži glava nižje kakor ostalo telo. Odpnemo obleko, ki ovira dihanje. Obraz poškopimo z mrzlo vodo. Čelo in senca mu drgnemo z jesihom.

Ko se nezavestni prebudi — mu dajmo piti nekoliko mrzle vode.

Pri hudih notranjih poškodbah, na stališ vsled padca, moramo biti pri omedlelem jako previdni. Takoj je treba poklicati zdravnika, medtem pa obrnemu nezavestnemu glavo na levo stran, če bi jel bljuvati, da se ne bi zadušil. Glava mora v takim slučaju biti podložena. Dobro je tudi, če devljemo mrzle obkladke na glavo, dokler ne prispe zdravnik in ne odredi daljše.

Če koga zadene kap.

Tak bolnik zardi v obraz, počasi hrope, žila mu hitro in močno bije. Prizadeta stran života je popolnoma otrpla. Mrtvoudnemu je treba glavo visoko podložiti, da ne žene preveč kri vanjo, dajati mrzle obkladke nenehoma na glavo in takoj poklicati zdravnika.

(Dalje prih.)

IZ UREDNIŠTVA:

Uredništvo prosi potrpljenja vse one, ki so poslali prispevke, pa v današnji številki niso prišli na vrsto. Tudi nekaj slik je moralo ostati za drugič.

J.5106

J.5107

J.5061

J.5063

J.5025

J.5026

J.5054

J.5055

MODNE NOVOSTI

Kroje
preskrbi
VIGRED

**V poletni vročini napadni,
delo lahko od rok mi gré,
ko v kuhinji prijetno hladni
ELEKTRIKA mi vse enako-
merno vré...**

Čemu bi se mučila ob pekočem štedilniku. Kupi ali izposodi si pri Mestni elektrarni v Ljubljani električne kuhalne plošče, poceni so in tok ni drag.

**Če si količ-
kaj spretna
Te stane
električno
pripravljen
obed manj
kot en din.**

**Za kuho je
elektrika le
po 1 dinar
za kWh, to-
rej za 83%
cenejša ka-
kor za luč.**

**Danes si lahko kuhaš, li-
kaš, pereš in čistiš z elektri-
ko, ker je tok zelo poceni.**

Zapomni: 1 kilovatna ura le 1 din.

Gospodinjstva tarifa za električno kuhanje. Vse podrobno izveš v pisarni

Mestne elektrarne

**LJUBLJANA - Krčkov trg 10/II.
nasproti Mestnega doma.**

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

r. z. z n. z. Ljubljana, Miklošičeva c. 6 (v lastni palači)
obrestuje hranilne vloge najugodnejše.

Nove in stare vloge, ki so v celoti vsak čas razpoložljive,
obrestuje po 4%, proti odpovedi do 5%

VIGRED

ima v zalogi in priporoča:

Mati vzgojiteljica . . . 16 din

Henoh Arden . . . . . 8 din

Materam . . . . . 3 din

Kuhaj varčno in dobro . . . 3 din

Praktični nasveti gospodinji 3 din

Predavanja social. tečaja 10 din

Ako gre za zavarovanje pride v poštev le

Vzajemna ←
zavarovalnica ↓ **LJUBLJANA**
Miklošičeva 19

1. požar, vlom, nezgode, jamstvo, kasko, steklo, zvonovi; 2. doživetje, smrt;
rente in dote v vseh možnostih; posmrtninsko zavarovanje »KARITAS«.
Zavarujte sebe in svoje imetje vedno pri naši domači slovenski zavarovalnici.

Pri teh dveh konjih
vidite,

da je eden lep, zdrav, —
drugi pa kljuse. Pri milu
pa oči težko presodijo,
katero je dobro in ka-
tero ne. - Terpentinovo
milo Zlatorog pere kljub
svoji izdatnosti temeljito
čisto in prizanesljivo;
perilo pa postane voljno
mehko in prijetno po-
duhteva.

Zlatorog

TERPENTINOVNO MILO

